

SYNDIKALISMEN

UTGIVARE:
SVERGES ARBETARES
CENTRALORGANISATION

REDAKTÖR:
ALBERT JENSEN

ARBETARENS EXP.
BOX 413, STOCKHOLM I

INNEHÅLL:

- A. Souchy:* Revolution och evolution.
Albert Jensen: Mondismen.
Andrieux Daves: Den italienska tukthus-
staten.
Emil Agge: Det mexikanska folkets
kamp för frihet och bröd.
Rudolf Rocher: Fourieristernas försök i
Europa.
Christian Cornelissen: Den moderne ar-
betaren.
Rudolf Rocher: Rationaliseringen.
A. Schapiro: Trotskys landsförvisning.
Albert Jensen: Klasskamp eller arbets-
fred?

Revolution och evolution.

Av A. Soucby.

OM CHARLES FOURIER BERÄTTAS det att han 1830 under restaurationen vände sig till det nyinrättade ministeriet för offentliga arbeten om understöd till att realisera sina planer om falangstärerna. Den 24 juli svarade honom ministern ganska gynnsamt men ställde dock saken på framtiden. Några dagar senare utbröt revolutionen och alla Fouriers förhoppningar, att med regeringens hjälp förverkliga sina planer, begrovos. Från denna tid lär Fourrier hyst ett glödande hat till alla revolutionära rörelser.

Av denna anekdot kan man se, att man mycket väl kan eftersträva ett idealiskt samhällstillstånd utan att därför behöva vara revolutionär. Utarbetandet av ett drömt samhälle är icke liktydigt med dess revolutionära införande. De äldre utopisterna voro i allmänhet inga revolutionärer, för så vitt man med ordet revolution förstår ett våldsamt omstörtande av de bestående samhällseliga inrättningarna. Även i denna dag gives det bland förkämparna för socialismen och anarkismen teoretiker, som vända sig från tanken på revolution. Den kristlige anarkisten Tolstoy var visserligen motståndare till våldsstaten men det var honom fjärran att vilja omstörta den med våld. Socialdemokraterna förkasta den *revolutionära* metoden till en politisk makterövring och vilja ersätta den genom demokratiens evolutionära väg i sin förhoppning att ernå röstmajoritet vid parlamentsvalen.

Här ha vi alltså socialister som icke äro revolutionärer.

Å andra sidan ges det revolutionärer, som rent känslomässigt med alla medel kämpa mot varje förtryck och våldsregemente, men som dock ingalunda offra någon tanke åt vad som bör träda istället för det gamla. De bekänna sig icke till någon socialistisk skola men de äga dock den sunda instinkten för

det naturliga och för friheten samt ett så praktiskt sinne för allt nytt, att de ingalunda skola bli de sista vid ett socialt återuppbyggande. I sin "Geschichte der französischen Arbeiter-Assoziation" (den franska arbetarassociationens historia) säger Simon Engländer också, icke alldeles orätt: "Alla stora sociala revolutioner äro utgångna ur folkmassornas omedvetna känsla. Folkets barnsliga sinne tror på underverk, det ser icke staternas gränser... och dessutom tror det på produktionens outtömlighet samt på möjligheten att kunna ändra egendomsförhållandena dithän att alla människor kunna leva."

I mänsklighetens utvecklingshistoria betyda de stora revolutionerna mycket, om icke allt, för frihetens och framstegens genombrott. Det är visserligen riktigt, att en revolution föregås av en förändring i mänsklighetens andliga grundval, så att det, som genom revolutionen blir verklighet, redan förut funnits i människornas hjärnor. Men denna så att säga andliga revolution fordrar ingen blodsutgjutelse, den är ingen våldshandling. Den försiggår oavbrutet i mänsklighetens andliga liv och kan blott då betecknas som "revolution" om den tar ett hastigt språng. Egentligen är det ingenting annat än en evolution, som tar plats mellan revolutionerna. Man kan vara anhängare till revolutionen utan att därför förkasta evolutionen. Denna ståndpunkt företräder också *Réclus* i sitt arbete, "Evolution och revolution", där han säger:

"Vetenskapen ser ingen motsägelse mellan evolution och revolution. Men de för varje förändring förskräckta människorna ge dem dock en motsatt betydelse. Och förövrigt vilja även de, som förkasta revolutionen, likväl framåtskridande genom långsam utveckling. En del tänka blott på sin egen utveckling till förmögenhetsbesittning,

andra önska visserligen framåtskridandet men frukta blott det praktiska steget dithän, andra gå i modig kamp för framsteg i detaljer... Man kan säga att evolutionen föregår revolutionen, som i sin tur går före en ny utveckling, fröet till nya omvälvningar. Revolutionen är alltså en nödvändig följd av en föregående evolution."

Liksom Réclus se vi heller ingen motsättning mellan revolution och evolution utan blott skilda uppenbarelser av samma utvecklingskeende. En revolutionär försmår icke utvecklingen mellan revolutionerna, han kan till den medarbeta med känslan för frihet och framåtskridande utan att frukta förebräelser att ha svikit revolutionen. Han måste bekämpa alla former av trældom och ofrihet, sätta sig till motvärn mot varje försök till politisk och social reaktion.

Arbetarna, som stå mitt uppe i klasskampen, ha också att ta ställning till de reformer, som under en evolutionär epok bli genomförda. Egentligen borde inom de klassmedvetna arbetarnas led ej några meningskiljaktigheter i dessa frågor behöva finnas. Det till klass samlade kämpande proletariatet borde strida för framsteg och frihet, för privategendomens undanrödjande och för upprättandet av en socialistisk samhällsordning och till detta betjäna sig av alla revolutionära och evolutionära medel. Tyvärr befinna sig de stora arbetarorganisationerna under inflytande av idéer som blott erkänna den långsamma utvecklingen, evolutionen, reformerna, medan de däremot förkasta revolutionen. De ha upphöjt evolutionen och reformismen till världsåskådning, till system, till filosofi och förvänta arbetarklassens frälsning genom det långsamma omvandlandet av de bestående förhållandena. Därifrån skräcken för varje våldsamt steg och förhoppningen att klassmotsättningarna skola utjämnas på fredlig väg.

Men historien lär oss att de härskande klasserna aldrig frivilligt avstått från sina privilegier, utan att det blott är genom våldet och makten de tvingats ge vika. De rena reformisternas väg är därför ohistorisk,

överklig, illusorisk och naiv. Det ges tider, under vilka de sociala förhållandena få en sådan fasthet och det andliga stilleståndet tar så stela former att det samhälleliga tillståndet under århundraden ej utsättes för någon stöt. Ett sådant tidsrum genomlöpte Kina under flera århundraden och även i Europa hade vi ett liknande tillstånd under feodaltiden. Men efter att en gång samhällsordningens feudala former sprängts, först genom reformationen och sedan genom revolutionerna, ha vi i alla Europas länder haft andliga och samhälleliga omvälvningar med förhållandevis korta mellanrum. I denna kedja av revolutionära tilldragelser skall ännu många nya länkar tillfogas. Framstegen på det sociala, andliga, politiska och tekniska området ha av revolutionerna befordrats i hög grad under det att de reaktionära makterna alltid, vid revolutionsböljans tillbakagång, stått beredda att åter krossa den genom revolutionen vunna friheten och avskaffa de nya institutioner som införts. Och fastsläendet av dessa fakta ha fört en del "obevekliga" revolutionärer till att uppställa tesen, att varje framsteg i det mänskliga samhället blott kan nås genom revolutionen.

Vid en kritisk granskning synes dock denna tes överdriven. Följden härav skulle bli att vänta all frälsning av revolutionen och att varje försök till förbättring av den egendomslösa och förtryckta klassens läge i tider mellan revolutionerna vore utsiktlös. Antagandet av en sådan ståndpunkt vore att bringa den *revolutionära arbetarrörelsen* i en ohållbar ställning. Denna skulle då avstå från allt inflytande på arbetarnas kamp på det fackliga, sociala och kulturella området och lämna fältet öppet till de rena reformisterna. Den skulle nöja sig med förberedandet av den sociala revolutionen. Kort före utbrottet av en revolution är utan tvivel sysslandet med dess förberedande en av den revolutionära arbetarrörelsens viktigaste uppgifter. Men efter revolutionens slut, då revolutionsböljan lagt sig och de reaktionära kontrastötarna förkunna en evolutionär epoks annalkande, då får icke

en revolutionär arbetarrörelse avstå från att medvetet söka öva inflytande på den samhälleliga utvecklingen, utan måste försöka driva den framåt i de undertryckta klassernas intressen. En revolutionär rörelse, som avstår från ett söka få inflytande på de sociala förhållandena i riktning mot friheten och framåtskridandet även i tider av lugn, är lika dömd till undergång i en revolutionär epok som en reformistisk rörelse, vilken förklarar sig emot revolutionen, under en revolutionär epok. På samma sätt som massorna under revolutionära tidsperioder vända sig till det parti eller rörelse som göra de revolutionära tidsrörelserna till deras egna eller som svänga sig med de mest revolutionära fraserna så vända sig ock massorna under lugna tider till dem som påstå att arbetarklassens befrielse nås på de sociala reformernas väg. Då utbrottet av en revolution lika litet går att i förväg bestämma som de revolutionära tilldragelsernas kraft och varaktighet går att mäta, måste kampen föras *under både revolutionära och evolutionära villkor*.

För den frihetssträvande arbetarrörelsen framgår härav nödvändigheten att hålla de breda massornas intresse för de sociala framstegen vaket och att klargöra för dem att revolution och evolution icke utesluta varandra utan att de blott äro skilda företeelseformer. Kampen för förbättrandet av arbetarklassens läge får icke föras medelst organisationsformer, vilka vid ett revolutionsutbrott kunna bli ett hinder. De mest fullkomnade organisationsmetoder och de bästa kampmedlen bli alltid de som anpassa sig till både strider under lugna tider och även i frö innehålla de nya ekonomiska och sociala organisationsformer vilka genom en revolution, som störtar den gamla makten, skall spira upp.

Över dessa punkter ges det dock inom arbetarrörelsen skilda åskådningar. Anarkisterna propagera kamp mot den bestående makten och mot varje auktoritet, utslagning och förtryck. Många bland dem — isynnerhet i Frankrike, Italien och Tyskland — lämna de anarkosyndikalistiska organisatio-

nerna och lämna det fritt för de arbetare, vilka bekänna sig till deras världsåskådning, att ansluta sig till vilken facklig organisation de behaga. Detta ställningstagande härflyter ur uppfattningen att de nuvarande fackliga organisationerna äro bundna vid den nuvarande samhällsordningen och icke kunna höja sig över den. Den fackliga klasskampen för förbättrandet av arbetarnas läge betraktas som en rent reformistisk verksamhet, som icke kan förenas med de revolutionära strävandena på störtandet av den nuvarande samhällsordningen. Arbetarorganisationer, som kämpa för mera bröd och frihet inom ramen av det nuvarande samhället, brännmärkas av vissa anti-auktoritärer i Tyskland som kontrarevolutionära. Därmed förnekas också det organiska sammanhanget mellan revolution och evolution.

Denna ståndpunkt låter sig förklaras som en motsats till de rent reformistiska arbetarorganisationer, som faktiskt äro motståndare till revolutionen och blott hoppas på den långsamma utvecklingen för socialismens slutliga genombrott. De ha i sina organisationsformer och metoder samt genom erkännandet av auktoritetsprincipen fullständigt anpassat sig till de bestående förhållandena, ätit sig in i den bestående samhällsordningen och frukta för att med dess störtande även deras egna organisationer skola falla sönder. Som man lätt ser är även här det organiska sammanhanget mellan evolution och revolution förlorat.

Som en tredje grupp kunna vi betrakta det slags syndikalister, som nödvändigheten har lärt att under alla omständigheter verka för de sociala framstegen. De ha fattat sammanhanget mellan kampen för en lättnad i arbetarnas läge och deras andliga och organisatoriska förberedande för samhällets nydanande på det ekonomiska, sociala och kulturella området och de se i revolutionen en tilldragelse av största betydelse och den mäktigaste faktorn till förverkligandet av deras idéer. Denna syndikalism vill förbereda arbetarorganisationerna på revolutionen. Består den kommande sociala revo-

lutionens mål i övertagandet och förvaltandet av de samhälleliga produktionsmedlen och i fortsättandet av produktionen till samtliga samhällsmedlemmars behov då måste också varje organisatorisk, produktions-teknisk och kulturell skolning av arbetar-massorna, i syfte att nå detta mål, befordras av de revolutionära.

Nu påstå sig också reformisterna eftersträva socialismen. Och deras senaste väg till detta mål är lagstiftad industriell demokrati. I verkligheten leder dock denna metod än längre in i den nuvarande staten och kapitalismen, vilka måste betraktas som reaktionens bålverk och huvudhindret för den sociala revolutionen. Arbetarnas skolning genom dessa socialreformister kan visserligen uppdraga utmärkta parti-, fackförenings- och statsfunktionärer. Men auktoritetstron, villfarelsen att det mänskliga samhället ej kan existera utan överhet, blir dock ej rubbad därigenom. På så sätt blir reformisternas alla företag rent kontra-revolutionära. I verkligheten vända sig reformisterna mot varje slag av direkt aktion och mot varje massornas initiativ.

Ur vår synpunkt om förbindelserna mellan revolution och evolution är reformisternas skolning för staten och den kapitalistiska samhällsordningen icke ensbetydande med arbetarnas skolning för den sociala revolutionen. Reformisterna äro för driftsråden, men koppla dessa fast vid staten; syndikalisterna befordra också bildandet av driftsråd, men anse att dessas uppgift ligger i kontrollen och det slutliga erövrandet av företagen. Reformisterna äro för ett ekonomiskt riksråd, som icke skulle bli annat än ett ekonomiskt parlament. Syndikalisterna äro ivriga förespråkare för råds-systemet men vilja ingalunda koppla hop det med staten utan, i motsats, undergräva statens existens. Reformisterna fordra åttatimmarsdag och förhandla om dess införande med regeringen genom en lagstiftning och med internationella arbetsbyrån i förhoppning om en ratificering av Washingtonkonventionen. Syndikalisterna vilja likaledes förverkliga en kortare arbetsdag, 8

eller 6 timmar, men de motarbeta en statlig lagstiftning, när genom en sådan arbetarna fängslas vid den bestående samhällsordningen och det därigenom uppstår ett stort hinder för revolutionen. De uppfordra i stället arbetarna att tillkämpa sig kortare arbetstid genom eget initiativ och direkt aktion, när dessa aktionsmetoder bära en revolutionär karaktär och därigenom visa hän ut över nuvarande samhällsordning.

I alla här nämnda och i många andra fall sammanbinda syndikalisterna dagskraven med förberedelserna till den sociala revolutionen. De arbeta alltså medvetet på den sociala revolutionen och sträva redan nu efter att förbereda de ekonomiska former och organisationer, som skola träda in i livet efter revolutionen. Denna kännetecknas genom ett undanrödjande av gamla institutioner och maktförhållanden och skapandet av nya former för det samhälleliga livet. I insikt härom sträva också anarko-syndikalisterna att förbereda uppbyggandet av alla tekniska, organisatoriska, ekonomiska och kulturella former för det nya samhället. Detta måste ske utom ramen av den nuvarande samhällsordningen och oftast i motsats till den.

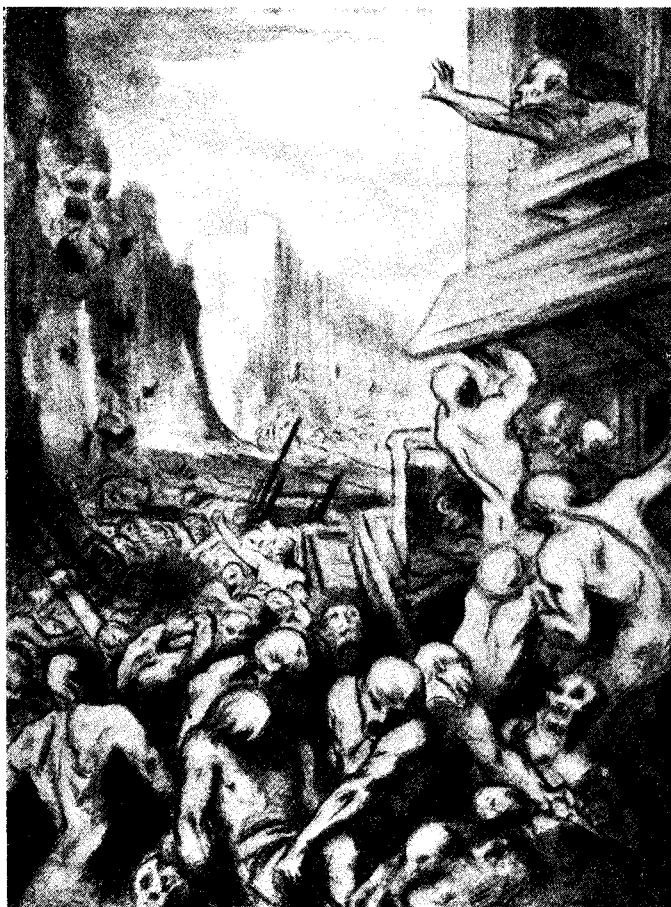
Här kan nog den invändningen göras, att revolutionen skapar nya värden, sätter nya idéer i livet och på alla det samhälleliga och andliga livets områden frambringa nya tillstånd. Ur dessa synpunkter är det förfe-lat arbete att redan nu gå till utarbetandet av samhällsformer, som egentligen borde vara ett verk av revolutionen själv. Dessa förut skapade och förberedda former och organisationer bli, liksom allt bestående, överändakastade av revolutionen.

Denna invändning håller dock ej streck. Den har motsättningen mellan revolution och evolution till förutsättning. Allt bestående blir sällan eller aldrig störtat vid en revolution. Även revolutionärerna själva bli tvungna att låta mycket bestå emedan de finna det bra. Och dessutom måste man dra försorg om en oavbruten cirkulation av det samhälleliga livet. Kommunikationerna måste upprätthållas, produktionen av livs-

medel och förbrukningsartiklar måste fortgå medan de företag, som framställa dessa nödvändigheter, övergå från privatägarnas händer till de arbetande massorna. Det kan icke förnekas att den socialistiska arbetarrörelsen måste vara förberedd på dessa uppgifter redan vid revolutionens utbrott om den skall kunna fylla sin mission som revolutionens bärare. Vad som senare, långt efter den revolutionära rörelsens segerrika slut, skall träda ut i livet som samhällliga former det kunna vi lugnt överlåta åt en senare efterrevolutionär utveckling. Före revolutionen åter måste de revolutionära an-

grepps-, försvars- och uppbyggnadsorganen vara förberedda och utbyggda.

Den som erkänner det här framhållna sammanhanget mellan revolution och evolution, den måste medarbeta i bägge. Han tar aktiv del i sin klass' framsteg, i förbättrandet av levnadsomständigheterna i det dagliga livet likaväl som i förberedandet av den sociala revolutionen. Stående med bägge benen på verklighetens fasta grund skall han hålla högt sitt ideal om ett klasslöst samhälle, som ger varje individ de största möjligheterna till utveckling, och erbjuder alla frihet och välstånd, samt med alla sina krafter medverka till dess förverkligande.

Doumier: Revolution.

MONDISMEN

Av Albert Jensen.

DET HAR ÄNNU ICKE LYCKATS att ro de mondistiska samförståndssträvandena i en lugn och trygg hamn i England. Det har icke rått den enighet inom arbetsköparekretsar, som man från början förväntat. Ett slag såg det ut som hela projektet skulle kantra, men så rätade det till sig igen och fortsatta förhandlingar ha upptagits av de "ansvariga organisationerna".

Det motstånd som ådagalades särskilt från en viss grupp av de engelska arbetsköparna, föranledde en del av den svenska arbetarepressen att förklara, att ytterlighetsmomenten bland arbetsköparna och ytterlighetsmännen bland arbetarna hade funnit varandra. Vari ha de då funnit varandra? Däri att de voro djupt oeniga. Således däri, att de voro överens om, att de alls icke funnit varandra. Men nu hålla, som sagt, de moderata i båda lägren på att försöka finna varandra.

Det var arbetsköparna inom den brittiska maskinindustrien, som genom en till industriförbundet hörande organisation inom denna bransch, nämligen British Engineers Association, förklarade sig icke vilja acceptera det utarbetade projektet, icke därför att de voro motståndare till ett samarbete, men därför att de voro motståndare till ett samarbete på den grundval, som fixerats. (Se vår artikel i nr 1, 1929 av Syndikalismen.) Då det aktstycke, som denna organisation publicerade som svar, kan betraktas som ett historiskt aktstycke i de mondistiska strävandena, så återgiva vi här nedan den del av detsamma, som vi finna vara av störst intresse. Den lyder:

Att bilda ett industriråd efter föreslagna linjer skulle få till resultat, att representanter för arbetsgivarnas icke politiska centrala organisationer skulle sitta i konferens med representanter för strängt po-

litiskt organiserade fackföreningar, vilka de facto, om också ej teoretiskt, skulle vara ombud för arbetarepartiet och vara ivriga att begagna varje tillfälle att främja det partiets politiska syfte.

Skulle det föreslagna industrirådet kunna genomföra de förutsedda undersökningarna och diskussionerna, måste arbetsgivarnas representanter otvivelaktigt anmodas att tillhandagå med fakta och intima detaljer från industribranscherna och även från enskilda industrikoncerner, vilka hittills ha betraktats och behandlats såsom helt fallande under ägarnas och ledarnas privata område. Men konstruktiva överväganden bliva sällan möjliga utan sådana informationer. Innan de kunna läggas fram på konferensbordet, vore det för arbetsgivarnas representanter nödvändigt att erhålla försäkringar, att undersökarnas gemensamma syfte med att upptäcka brister i det existerande systemet av kapitalism och privata företag måste vara att bota dessa brister och icke att begagna informationerna som argument till stöd för socialistpolitiken att kasta hela systemet överboard. Vi för vår del kunna icke blunda för att arbetarepartiets tillkännagivna politik är att "transformera kapitalism till socialism".

Vi äro mycket skeptiska i fråga om de konstruktiva möjligheterna hos ett industriråd, sammansatt av tvenne parter med fundamentalt motsatt politik. Vi äro därför av den mening, att det föreslagna industrirådet är i förväg dömt att misslyckas, därest icke fackföreningskongressens generallråd offentligt tager avstånd från socialistpolitiken och arbetarepartiets socialistiska program och tydligt giver tillkänna sin önskan att med hela sin själ samarbeta med arbetsgivarnas representanter för att förbättra och justera det nuvarande industriella systemet.

Som bekant innehöll det ursprungliga projektet, att det skulle tillsättas ett paritetiskt sammansatt *industriråd* av representanter för arbetsköparna och den engelska landsorganisationen, vilket råd skulle behandla frågor rörande industriens reorganisering (rationalisering), samt förhållan-

det mellan kapital och arbete. Denna institution skulle vara permanent och sammanträda en gång i kvartalet. Emot sammansättningen av detta råd riktar således ovan nämnda arbetarköpare sin kritik. Det skulle, menade de, bli ett politiskt organ för Arbetarepartiet. Dels kritiseras också kompetensen hos detta råd. Och slutligen säger man klart ifrån, att man icke vill inlåta sig på det föreslagna såvida icke arbetarnas generalråd öppet avsvär sig alla socialistiska strävanden och offentligen förklarar sig vara anhängare av det nuvarande industriella systemet, d. v. s. det kapitalistiska lönesläveriet.

Man kan även ur arbetarköparens synpunkt ifrågasätta nödvändigheten av en sådan deklaration från arbetarnas generalråd, då det redan i det program, som accepterats av generalrådet, utsäges, att det vill vara med om att pröva "olika system med syfte att tillförsäkra alla i industrien sysselsätta sin behöriga andel i industriens avkastning och i de vinster som uppkomma genom en ökning av produktionen; hit höra anordningar för delägareskap i aktiekapitalet och för andel i vinsten och produktionskostnaderna".

När arbetarrepresentanterna ställt sig på den ståndpunkten, att de vilja gå in för att göra arbetarna till delägare i aktiekapitalet och delägare i vinsten, så ha de, enligt vårt förmenande, klart ställt sig på det kapitalistiska samhällets grundval. De vilja arbeta för att sammanlänka arbetarna med det kapitalistiska systemet genom att göra dem till delägande representanter i detta system. Och den som på något sätt gått in för kapitalismen har också vänt sig bort från socialismen. Det förefaller oss, som om de brittiska arbetarköparna redan i en sådan förklaring erhållit den garanti de kräva. Som ett understrykande av kapitalisternas syften med det mondistiska samarbetet har aktstycket emellertid sitt stora intresse.

För vår del betrakta vi mondismens egentliga väseninnehåll vara strävan efter samförstånd mellan arbetare och arbetarkö-

pare, således en *utjämning av klassmotsättningarna på basis av det bestående kapitalistiska systemet*.

Över hela världen se vi en sådan tendens framträda. Vanligen är det kapitalisterna som utfärda inviter till "samförstånd". I Frankrike framträder exempelvis en av den moderna kapitalismens främste representanter, den storindustrielle företagaren Loucheur med en förklaring om att "kapitalet, intelligensarbetet och kroppsarbetet måste förenas". I en kammardebatt utdömer kan "de revolutionära idéerna" och pläderar för att företagen böra utställa arbetareaktier. Genom denna metod hoppas han kunna göra arbetarna intresserade för det kapitalistiska samhällets bestånd.

Ännu intressantare är ett uttalande av en italiensk arbetarköpare, medlem av fascisternas stora råd. Det har icke utan fog påpekats, att det i ett visst avseende finns släkttyske med fascismens föregivna strävan efter att utjämna klasskillnaden genom att bygga upp sin stat på korporationer av arbetare och arbetarköpare och mondismen. Förutnämnde italienare, en av det italienska arbetarköparet dömets främste representanter, en herr Olivetti, har yttrat:

Finns det icke något stort företag som kunde taga upp arbetarekapitalismen till närmare studium och undersöka lämplig tid och plats för ett experiment, varigenom arbetarna drevos att bli kapitalister i de företag som sysselsatte dem? Vi måste från detta experiment utesluta de företag, som icke äro bärkraftiga och utställa aktierna till pris, som erbjuda åtminstone relativ garanti mot risken att förlora. Det är nödvändigt att följa denna fråga med all uppmärksamhet, om vi vilja förhindra uppkomsten på nytt av en social mentalitet, som icke är i överensstämmelse med landets intresse och för att bland massorna utveckla tanken att de genom sitt arbete och sitt sparande kunna utgöra ett av de aktivaste elementen i nationens kapitalistiska ekonomi.

Principiellt förefinns det ingen skillnad mellan denna fascistiska förkunnelse och den ställning arbetarköparna inom den engelska maskinindustrien givit uttryck för eller den Loucheur hävdad i Frankrike.

Hr Olivetti är rädd för att arbetarna icke i längden skola vara tillfredsställda med det himmelrike man skapat för dem i Italien och önskar fördenskull att arbetarna måtte göras kapitalistiskt intresserade. Han hoppas att man därigenom skall förhindra uppkomsten av en revolutionär mentalitet, som kunde sätta den fascistiska kapitalismen i fara. Arbetarna skulle göras till "ett av de aktivaste elementen i nationens kapitalistiska ekonomi".

Att kapitalisternas egna beräkningar med det planerade mondistiska samarbetet är att säkerställa den kapitalistiska utsugningen, antingen detta skall ske på det ena eller det andra sättet, därom behöver man icke vara i ringaste tvivelsmål. Hur långt de skola lyckas i sina ansträngningar, det återstår att se.

Man har velat påskina, att syftet med den engelska mondismen skulle även vara det, att ett sådant samarbete skulle vidga arbetarnas inflytande. Mondismen skulle således samtidigt vara någon slags form för industriell demokrati. Att detta icke är varken arbetsköparnas eller arbetareledarnas syfte framgår av ett yttrande av fackföreningsledaren William Milne-Bailey, vilken är sekreterare i den engelska mondkommissionen. Han har enligt Industria yttrat sig på följande sätt om den industriella demokratin:

Kontrollen över produktionsprocessen med alla dess kommersiella, tekniska och finansiella biföreteelser är i huvudsak en funktion för sakkunniga i den industriella förvaltningen och icke en sak, som bör vara föremål för den stora massans röstsedlar.

Mondismen går från klarhet till klarhet. Här säges det tydligt ifrån av en arbetare-representant, att de stora massorna, således arbetarna själva, icke ens genom röstningar böra öva inflytande på företagets ledning. Men då man icke kan bygga upp ett system av industriell demokrati utan att grunda den på arbetarnas medinflytande (den industriella demokratin skulle ju för närvarande just bestå i detta medinflytande), så är det uppenbart, att åtminstone den engelska mondismen icke har någonting med

den industriella demokratin att skaffa. Det industriråd, som enligt den uppgjorda planen skulle byggas upp, kan näppeligen betraktas som en form av industriell demokrati, eftersom arbetarnas representanter i industrirådet skulle utgöras av den fackliga byråkratien, av medlemmarna i den fackliga landsorganisationens generalråd. Man knyter samman arbetarledarna och företagarna i ett industriråd, men arbetarna lämnas utan för ändamålet valda representanter.

En industriell demokrati måste förankras på arbetsplatsen hos arbetarna. Det planerade engelska industrirådet är en byråkratisk institution ovanför och utanför den industriella verksamheten, fjärran ifrån arbetsplatsen, utan rot i arbetsplatsen. Detta kan icke vara en form för industriell demokrati, men väl en form för industriell byråkrati.

Samförstånd mellan kapital och arbete för industriens rationalisering och inställandet av de öppna striderna är ett av de mondistiska strömningarnas syften.

Det är utan vidare klart, att produktivitet kan höjas genom ett intimt samarbete mellan arbetare och arbetsköpare. Allt det spill som ännu förekommer inom de flesta industrierna genom slöseri med material och arbetskraft skulle kunna insparas och ur nationalekonomisk synpunkt skulle detta innebära ett framsteg, men när mondismerna påstå, att detta skulle återverka på arbetslöner och varupriser, så är det icke utan vidare riktigt. Visserligen möjliggjorde en sådan besparingsmetod höjandet av lönerna och ett samtidigt sänkande av varuprisen, men intetdera följer som någon nödvändighet. Om mondismen nationalekonomiskt skulle kunna bringa fördelar, så är det därmed ingalunda sagt att dessa fördelar även skulle komma att tillfalla arbetarna. Det blir beroende av hur de invunna fördelarna fördelas.

Här komma vi således åter tillbaka till *fördelningsproblemet*, till spörsmålet om hur stor del arbetarna skola erhålla av de rikedomar de frambringa, och hur stor del som skall tillfalla kapitalet (i det kapitalis-

tiska samhället). Men så snart man kommer fram till detta problem falla alla rosigaste samförståndsteorier samman inför verklighetens hårda brutalitet. Fördelningsproblemet ligger just i skärningen av intressemotsättningarna mellan arbete och kapital, och hela den historiska erfarenheten berättar oss, att den del som tillfallit arbetareparten alltid varit beroende av summan av den makt arbetarna kunnat mobilisera.

Det materiella välståndet kan stiga hur mycket som helst. Människligheten kan tioudubbla de sociala rikedomarna. Därav följer dock icke med någon slags mekanisk nödvändighet, att arbetarna få det bättre. Teoretiskt kan det mycket väl tänkas att arbetarna icke blott relativt utan även absolut förbli lika fattiga om också summan av samhällelig rikedom skulle tioudubblas. Hurvida arbetarnas standard skall bli stationär eller förbättras med tillväxten av den sociala rikedomen, det beror ytterst på arbetarnas själva. Det beror på om de ha vilja och kraft att hävda sina intressen, att tvinga sig en andel som växer i relation till den växande rikedomen, eller rent av tvinga sig en procentuellt större andel av produktionens avkastning.

Men när vi konstatera detta, så se vi också, att det mondistiska samförståndet blivit begrävat under klasskampens krevader. Om det finns mycket att fördela eller litet att fördela mellan de båda parterna, kapital och arbete, så räcker aldrig samförståndet till att reglera fördelningen. Den kommer alltid att regleras efter parternas styrkeförhållande, eftersom det icke finns några av båda parter erkända rättsnormer, efter vilka fördelningen kan företagas. Tvärt om hävdar parterna gent emot varandra olika rättsnormer: den kapitalistiska kontra den socialistiska. Arbetareparten anser och kommer väl alltid att betrakta den kapitalistiska tillägelsen av arbetets frukter som en skriande orättfärdighet, medan kapitalet å sin sida betraktar som orättmätigt varje ökning av arbetarnas anspråk.

Här är det styrkeförhållandet och allena styrkeförhållandet, som är avgörande.

Samförståndet kan således aldrig lösa fördelningsproblemet. Däremot kan samförståndsillusionen demoralisera klasskampen. Bibringas arbetarna i någon större utsträckning den uppfattning, att samförståndet mellan kapital och arbete skall bringa dem fördelar, att de kunna få detsamma genom samförstånd med arbetsköparen, som de förut erhållit genom kamp, så är det otvivelaktigt, att klasskampen kan därpå bli lidande.

Men en avspänning av klasskampen kan endast kapitalet vinna på, Och i samma mån som kapitalet vinner på densamma, i samma mån måste arbetarna förlora på den. Kapitalet kommer aldrig att giva ifrån sig mera än precis så mycket, som det är tvingat, och vad det är tvingat att lämna ifrån sig, det kommer helt och hållet an på den summan av vilja och makt, som kan mobiliseras hos arbetarna, således icke på samförståndet men på klasskampen. Mondismen kan, så vitt vi kunna förstå, endast försumpa klasskampen, förlama den genom falska förespeglingar.

Skulle man våga sig på ett försök att sammanfatta kapitalisternas syfte med de mondistiska strävandena, så skulle man kunna säga, att de med mondismen syfta till att engagera arbetarna i industriens rationalisering utan att lämna arbetarna några garantier för att de skola bli delaktiga av rationaliseringens frukter, att göra arbetarna intresserade i nya arbetsmetoder som icke kunna genomföras utan arbetarnas medverkan och som skola öka kapitalets profit utan att öka arbetarnas andel, att göra arbetarna kapitalistiskt intresserade genom att under olika former göra dem till delägare eller medintressenter i företagarevinsten, att genom samförståndets falska förespeglingar leda massorna bort från den socialistiska klasskampen och evigt förankra dem i det kapitalistiska löneslaveriet.

Den italienska tukthusetstaten.

Av Andrieux Daves.

DET HÄRSKANDE FASCISTISKA partiet i Italien söker inbilla världen, att Italien är ett land där klasskillnaden och följaktligen även klasskampen är avskaffad, därför att "klassens intressen äro underkastade statens". Klassarbetet är här icke längre en dröm med pågriplig verklighet, påstår man. Visserligen äro arbetarna organiserade i fascistiska syndikat liksom arbetsköparna äro sammanslutna på samma sätt, men dessa uppgå i staten, och i staten sammansmältes deras eventuella motsättningar till ett gemensamt nationellt statsintresse, påstå fascisterna.

Fascisterna själva tröttna aldrig på att upprepa, att deras maktinnehav är liktydig med en social revolution. De söka inbilla världen, att deras stat är så märkvärdigt olik alla andra stater, att den i sig innesluter en helt ny princip. I själva verket är den ingenting annat än ett förkroppslig-

gande av statsherraväldets princip. Ett parti har kommit i besittning av den politiska makten och inbillar sig vara i färd med att nydانا samhället efter nya principer. I verkligheten tvingas det emellertid allt mer att anpassa sig efter kapitalismens reella maktställning.

Fascisterna tro sig, som sagt, kunna sammansmälta klassmotsättningarna till *ett gemenskap i staten*. I detta syfte bygges staten politiskt upp på "korporationer" d. v. s. sammanslutningar av de olika samhällsgrupperna såsom industriarbetarnas korporation, lantarbetarnas, jordbrukarnas, transportarbetarnas, de fria yrkenas, vetenskapsmännens, handelsidkarnas, bankernas, prästerskapets o. s. v. Alla representera de var sina gruppintressen, men skola uppgå i det gemensamma statsintresset.

Liksom klasserna låtsas vara avskaffade, så äro också de politiska partierna avskaffade — förutom det härskande fascistpartiet förstås. Något partiliv existerar icke. Landets parlament skall därför heller icke sammansättas av partirepresentanter utan av representanter för de olika korporationerna, som representera de olika näringsintressena.

Men representanterna till parlamentet väljas icke fritt av de olika korporationerna. Allt vad man tillåter korporationerna är att föreslå kandidater. Varje korporation föreslår ett antal kandidater var och en efter korporationens storlek. Industriarbetarna nämner sina, industriidkarna sina, jordbruksarbetarna sina och bönderna sina, handelsarbetarna sina och handelsidkarna sina o. s. v. Tillsammans föreslå de olika korporationerna 800 kandidater.

När detta är gjort sammanträder det fascistiska partiets stora råd, gallrar ut och uppsätter till kandidater de personer, som

Välj mig, eljest stukar jag dig.

bäst motsvara partiets intressen. Och finner stora rådet att de av korporationerna nämnda kandidaterna icke i tillräcklig grad motsvara de krav, som rådet ställer, har rådet full frihet att självt uppställa så många kandidater det behagar.

Antalet kandidater skall efter utgallringen icke uppgå till mer än 400. Det säger sig självt, att fascisternas stora råd icke låter någon kvarstå, som på ringaste sätt hyser oppositionella tänkesätt. Den röstning, som slutligen företages, och som skall motsvara de allmänna politiska valen i demokratiska stater, består endast däri, att de röstberättigade tillfrågas om de vilja rösta ja eller nej på de uppställda kandidaterna. Icke ja eller nej på varje enskild kandidat för sig, men på alla i en klump. Röstberättigad är var och en "producent som under en eller annan form deltar i frambringandet av den nationella rikedommen". Detta valsätt innebär praktiskt taget, att valet i verkligheten är förrättat när det fascistiska partiets stora råd utgallrat de 400 kandidater, som skola väljas till parlamentet. Den därefter följande röstningen är blott ett skådespel eller en bluff. Skulle en korporation föreslå kandidater, som icke falla det stora rådet på läppen, så bli de alla utan vidare uteslutna från kandidatlistan och korporationen blir utan representanter, eller också utser rådet representanter för korporationen.

I slutet av mars företogs för första gången valen till parlamentet efter denna valordning, vilken infördes genom ett dekret i december månad 1928.

För att få en föreställning om parlaments sammansättning kan nämnas, att jordbrukarnas förbund erhåller 40 platser i parlamentet och jordbruksarbetarna 27; industriidkarna 31 och industriarbetarna 26; handelsmännen 16 och handelsarbetarna 10; bankerna 10 och banktjänstemännen 6 o. s. v. Och det är då att märka, att alla dessa sammanslutningar äro helt och hållet fascistiska. Den enda organisation som icke är hundra procentig fascistisk, men som dock samarbetar med fascisterna, är de natio-

nella katolikerna för vilka man reserverat 4 platser.

Mussolini hävdar, som sagt, att klassmotsättningarna äro avskaffade i Italien därför att klassen är underkastad statens intresse. Det nya representationssystemet till parlamentet skulle var en bekräftelse härför. Man väljer icke längre politiskt efter partilinjer, man väljer efter de ekonomiska organisationernas linjer. Icke partier representeras i parlamentet men landets olika näringsintresse. Och här sitta arbetare och arbetsköpare "broderligt" sida vid sida, gemensamt representerande det gemensamma nationella intresset.

Trots alla dessa konstgrepp och trots all yttre kamouflage så kvarstår dock det faktiska förhållande, att arbetareklassen är egendomslös och är tvingad att sälja sin arbetskraft till den egendomsbesittande klassen, precis som i alla andra kapitalistiska länder. Det är på detta ekonomiska faktum klasskillnaden grundar sig och de motsatta klassintressena existera. Den fascistiska diktaturen är ingenting annat än en klassdiktatur till upprätthållandet av denna faktiska klasskillnad.

Detta förändras icke därav, att man utfärdar en arbetets Magna Charta, ett arbetets frihetsbrev, i vilket det heter, att "den italienska nationen är en organism, vars liv, mål och aktionsmedel måste ställas högre än den enskilde individens lott". Detta är endast talesätt som i sig realiter innesluter den enskilde arbetarens slaveri under den italienska polisstaten.

Klasskillnadens reella existens framgår redan därav, att arbetsköparna ha frihet, vilka icke beviljas arbetarna. Arbetsköparna kunna avhålla sammanträden, kunna diskutera sina intressen och kunna välja sina ledare utan egentlig kontroll, vilket icke arbetarna kunna även om de skulle vara fascister.

I det beryktade "arbetets frihetsbrev" heter det, att *arbetet är en social plikt*, en fras, som saknar all verklig betydelse i ett kapitalistiskt land, där egendomsbesittning och arbetslösa inkomster befriar från den-

na "plikt" och där det för övrigt finns hundratusenden av arbetslösa. Därför säges det också längre fram, att *rätten till arbete är inskränkt*, vilket först och främst innebär att arbetet reserveras för sådana arbetare, som utan protester underkasta sig det fascistiska slaveriet. Det heter vidare, att arbetköparna ha rätt att giva företräde åt medlemmar av det fascistiska partiet eller de fascistiska fackorganisationerna. I själva verket göres denna bestämmelse i det praktiska livet till en plikt. Arbetköparna skola anställa sina arbetare genom den officiella fascistiska arbetsförmedlingen och i denna arbetsförmedling har det härskande partiet ett redskap till att utestänga icke-fascistiska arbetare från arbetstillfällena.

Enligt lag av den 3 april 1926 heter det att *facklig sammanslutning är fri*, men, tillägges det, *blott lagligt bildade fackföreningar, stående under statens kontroll har rättighet att representera arbetet*.

Enligt arbetets Magna Charta har fackförening *plikt* att tillvarata arbetarnas intressen, men den har också *rätt* att pålägga dem offer. Och denna "rätt" är den fascistiska fackorganisationens väsentliga

Hur en tecknare föreställer sig Italien efter ett århundrade av fascistisk diktatur.

funktion, som utnyttjas till fördel för arbetköparna på ett sådant sätt, att arbetarnas levnadsstandard befinner sig i ständigt och kontinuerligt sjunkande.

Samma aktstycke föreskriver, att *fastställdet av lönen skall ske med stöd av allmänna hänsyn och normer*. De fastställas med hjälp av den fascistiska statistiken, och den princip som skall följas är *utjämning av de skilda klassernas intressen och produktionens högre intressen*. Denna princip tillämpas på det sättet, att arbetarna få det allt sämre och sämre ställt.

Till stöd för detta påstående tillåta vi oss ur den engelska officiella regeringstidskriften "Ministry of Labour Gazette" återgiva några siffror hämtade från nov.—decembernumret. Siffrorna omfatta arbetslönerna i de förnämsta europeiska och nordamerikanska städerna och de visa att de italienska arbetarna under det fascistiska herraväldet är de sämst lottade.

Om man för en arbetare i London sätter reallönen till 100,0 så får man följande siffror:

Filadelfia (U. S. A.)	179
Ottawa (Canada)	157
London	100
Stockholm	83
Amsterdam	82
Berlin	66
Brüssel	55
Prag	48
Rom	39

Dessa siffror kunna tjäna som illustrationsmaterial till den förklaring som Mussolini för en tid sedan gav inför en representant till Anglo-American News Service: "... De tider äro förbi, då arbetet var prisgivet åt kapitalets godtycke, då arbetsgivarna kunde handla efter förgottfinnande, läto arbetarna arbeta för hungerlöner och misshandlade dem. Fascismen har byggt upp en ny regim av social rättvisa. Om ni icke tror det så fråga Albert Thomas..."

(Albert Thomas, en renegat, f. d. socialdemokratisk minister, numera direktör för

Internationella Arbetsbyrån i Genève. Han gjorde för en tid sedan ett besök i Italien under vilket han inför den internationella opinionen putsade Mussolinis stövlar och strödde blommor för den fascistiska regimen.)

Även ett par andra siffror torde kanske i detta sammanhang kunna intressera som illustrationsmaterial för den fascistiska friheten i Italien. I det tal som Mussolini höll den 10 mars på årsdagen av marschen till Rom, berörde han också den verksamhet, som utvecklats av undantagsdomstolen till statens skyddande. Av mer än 5,000 anklagade ha 4,000 frikänts och 775 dömts till mindre än 10 års tukthus. 771 personer ha dömts till mer än 10 år. Många av dem ha dömts till 20 och många till 30 års tukthus. Förutom alla straffen som understego tio år utdelades 15,420 års tukthus. Mussolini anmärkte säkerligen mycket riktigt, att först han givit undersåtarna en *riktig känsla av staten*.

Alldeles säkert har Mussolini däri rätt. Först han har lärt de italienska medborgarna riktigt känna statens verkliga innebörd, lärt dem känna den ofrihet och det tyranni som statsinstitutionen innebär för den enskilde. I staten är det mänskliga slaveriet drivet till sin högsta spets, till universalitet. I detta avseende avviker dock icke det fascistiska Italien från det bolsjevikiska Ryssland. För den röda som för den svarta diktaturen är staten redskapet till människornas undertryckande och organiserandet av partiets herravälde. Och i detta avseende skiljer sig fascismen och bolsjevismen heller icke principiellt från andra statssamhällen. Det är ingen artskillnad, blott en gradskillnad mellan dem och de andra, även de s. k. demokratiska samhällena.

I Italien som i Ryssland påstår man sig

ha genomfört en samhällsförändring till arbetarnas fördel, men arbetareklassens ofrihet utgör i båda en konstitutiv del av samhällsbyggnaden. Och under varje statsocialistisk form skall man uppnå enahanda resultat. Därför är den syndikalistiska inställningen kontra staten den enda, som kan leda fram till en fri samhällsform.

De fascistiska fackorganisationerna stå, som vi redan betonat, under statens polisuppsikt. Förut blevo fackorganisationernas ledare eller funktionärer utsedda direkt av staten, men i följd utfärdades en ny bestämmelse, som säger: "...med hjälp av särskilda för detta syfte upprättade (stats) institutioner och med hjälp av en daglig oavbruten förbindelse med inrikesministeriet och det fascistiska partiet, skall det sörjas för att ledningen av fackorganisationerna endast blir anförtrodd sådana som ha bildning, erfarenhet och ansvarskänsla nog och dessutom äro i besittning av en motsvarande moralisk renhet. Korporationsministeriet sörjer icke blott för att besätta de ledande ställningarna, men sörjer även för att icke tillförlitliga personer avlägsnas. Det håller sig dessutom underrättat om allt vad ledarna och organisationerna företaga sig. Det övervakar ledarnas politiska och privata liv och håller sig underrättat om den inflytelse de ha över medlemmarna."

Denna "reform" tar sikte på att öka det statliga löneslaveriet och den statliga polis kontrollen över arbetarnas organisationer och följaktligen ännu starkare inknipa den marginal för personlig rörelsefrihet, personligt initiativ och personlig verksamhet som även den mest "fulländade" polisstat måste lämna. Den italienska fascismen närmar sig med stora steg idealet för tukthusstaten, alla tyrannens gemensamma idol.

Det mexikanska folkets kamp för frihet och bröd.

Ett bidrag till historien om våld, förtryck och blod.

Av Emil Agge.

MEXIKO HAR NU UNDER ÅRATAL stått i förgrunden av den internationella diskussionen och det har sedan 1910 ej gått många år emellan varje gång pressen haft att förtälja om "revolution i Mexiko". Det är ej att förundra sig över att folk i allmänhet fått ett intryck av Mexiko som en operettrepublik, där revolutionen orsakats av militärledarnas rivalitet om makten, äran och guldets. Det har nog också i många fall varit så, huru väl man än försökt insvepa sina egoistiska syften i fraser om "folket", "frihet" etc., som ju överallt tillhör de politiska strebernas ordbok. Och folket har också gång på gång låtit lura sig — drivet av kärleken till friheten undan förtryck och elände — att utgöra staffaget i den lysande, men oftast blodiga revolutionstavlan och lika regelbundet blivit lurad på de feta löftenas uppfyllande. Då den senaste regimen, Calles—Obregón, kom till makten, som alltid genom ett militäruppror, stöddes den dock i betydligt högre grad än vanligt av den enklare befolkningen och även av många organiserade arbetare. Detta därför att de bägge huvudpersonerna gjort sig kända som mycket radikala och "arbetarvänliga", Calles t. o. m. som arbetarledare vid strejker under Carranzas regering. Det var stortaliga löften om ingenting mindre än en "social" revolution som skulle genomföras blott folket stödde dem med sitt blod och sina röster. Vittgående reformer beträffande jord- och arbetarlagstiftning, folkundervisning etc. ha ock företagits men trots detta är dock tillståndet för den största delen av arbetarbefolkningen nu föga bättre än förr. Man har på ledande håll glömt — eller ock icke *kunnat* göra något däråt — att folkets rent ma-

teriella nöd är rent skriande, att dess flertal lever under svältgränsen. Men dess förklarliga missnöje "dämpas" på samma utomordentliga sätt som alltid, med kulor och bajonetter!

Då det även i svensk press ej saknats skönmålningar av den 1920 segrande regimen och dess betydelse för arbetarklassens frammarsch anse vi det av vikt att här ge en åtskilligt korrigerad framställning av förhållandena i Mexiko. Detta inte minst som en honnör åt våra tappra, outröttliga syndikalistiska kamrater där borta i Aztekernas gamla land, som genom sin organisation, *Confederacion General de Trabajadores* (C. G. T.), för en förtvivlad kamp för arbetarklassens materiella och kulturella höjande mot kapitalister, militär och stats-socialister. Det är klart att vi i stor utsträckning följt våra kamraters rapporter, som de återgivits i I. A. A:s Presse-Dienst, liksom även en längre rapport i agrarfrågan, ingiven till I. A. A:s kongress 1925. För att på förhand befria oss från beskyllningar om partiskhet vilja vi dock omnämna att vi — till åtskillnad från de flesta av Obregónförsvararna — även tagit del av motståndarnas argument i den utsträckning detta varit möjligt här i Sverge. Det allmänna intresset för de mexikanska problemen har varit ögonskenligt även av det faktum att revolutionen 1920, som i alla fall gynnade ett friare tillträde till landet, behandlats i en rad arbeten av olika karaktär. En apologi för Obregóns regim, men kunligt och vederhäftigt skriven och med till synes stor förståelse för de ofta tillkrånglade mexikanska problemen, är den amerikanske författaren *Carleton Beals* bok

"Mexiko och mexikanska problem", utgiven 1924 på svenska. En rent refererande framställning är den tyske legationstjänstemannen *Geo A. Schmidts* bok, "Mexiko", Berlin 1925, där dock finnes ett värdefullt siffermaterial. En mera personligt färgad framställning möter man i *A. Steltzmanns* Mexiko, Kultur- und Wirtschaftskundliches, Lübeck 1927. Sakuppgifter i mängd finnes i *H. Schmitzlers* The republic of Mexico, New York 1924. Dessutom ha vi riksdagsman *Lindleys* många resebrev till Social-Demokraten 1926—27.

*

För att få en någorlunda förståelse för de mexikanska händelserna och problemen måste vi dock en smula se på landet, dess folk och historia.

Historia och folk.

Mexiko (uttalas Mesjikå) är först och främst ett mycket stort land, med sina i det närmaste 2 miljoner kv.-km., nära 5 gånger så stort som Sverige men med en befolkning som är blott något mer än dubbelt så stor. Det har en egenartad geologisk byggnad. Huvuddelen av landet ligger på en höjd av mer än 1,000 meter över havet, alltså en höjd som blott våra verkliga fjäll nå. Huvudstaden, Mexico City, med över 600,000 invånare, ligger 2,240 meter över havet på en högslätt, omgiven av än högre berg, upp till 5,000 meter. Det är givet att där förefinnas oerhörda, för jordbruk olämpliga, stenöknar med typiskt inlands klimat, heta dagar och kalla nätter. Hela landet är genomskuret av mäktiga bergkedjor, vars mineralrikedomar, guld, silver, bly, koppar, zink, antimon etc., gör landet till ett av de rikaste i världen. I floddalarna mellan bergen har jordbruksbosättningen ägt rum och där leva än i dag indianerna i stort sett på samma vis som deras fäder sedan århundraden, brukande jorden på primitivast möjliga sätt, i sin ytterliga fattigdom nöjande sig med en del av livets nödtorft som skulle synas en svensk omöjligt att leva på.

I kusttrakterna, åtminstone åt östra sidan, vid Mexikanska Golfen samt på halvön

Yucatan, råder ett utpräglat fuktropiskt klimat och där drives med framgång plantageodling av socker, kaffe, bananer, sisalhampa — en av Mexikos största exportartiklar. Efter Golfen ligga också de på senaste halvseket utnyttjade oljebrunnarna, vars produktion fyller en fjärdedel av världsbehovet och vilka utgöra Mexikos största rikedom samtidigt som de också utgöra den största faran för landets självständighet och oberoende, girigt eftertraktade som de äro av smutsiga kapitalistiska långfingrar, tillhörande Uncle Sam eller John Bull.

En av de viktigaste synpunkterna vid försöken att förstå de mexikanska problemen är befolkningsfrågan. Man får ej glömma att än i dag 38 proc. av landets ca 14 miljoner invånare äro rena indianer, av vilka 2 miljoner ej kunna spanska språket. 43 proc. äro mestizer, blandprodukten av röd och vit, och övervägande antalet av dessa leva fortfarande indianens liv. Blott 15 proc. av befolkningen är alltså "vit".

När den spanske äventyraren Cortez vid 1500-talets begynnelse med blott 500 man erövrade ett helt stort rike, lyckades detta endast genom splittringen bland de infödda. Tack vare landets egenartade geologiska byggnad levde varje stam avspärrad för sig, varje annan stam var fienden. Den ena folkvandringsvägen efter den andra hade sköljt fram genom Mexikos bördiga dalar, olika kulturer levt upp på de förgångnas spillror. Den på Cortez' tid härskande stammen, aztekerna, hatades allmänt och tack vare detta kunde Cortez segra. Denna utpräglade stam-, men ej raskänsla, fortlever än i dag. En Maya-indian på Yucatan-halvön blir högeligen förnärmad om man kallar honom mexikan och de krigiska yaki-indianerna i nordväst ha aldrig underkastat sig någon regering. Staten Sonora är icke för intet de flesta revolutioners härd.

Den mexikanske indianen betecknas i allmänhet som hövlig, gästvänlig, nöjd med litet, men frihetsälskande i hög grad och med utpräglad stamkänsla. Han är mycket händig och de storartade minnesmärkena

från en svunnen storhetstid ge vittnesmål om en föga vanlig konstnärlig begåvning. Och att han inte är oemottaglig för en högre kultur i vår mening visas av att ur indianernas mitt frambragts "Mexikos Lincoln", Benito Juarez, en av de ädlaste gestalterna i Mexikos brokiga och blodiga historia. Begåvning kan ej heller underkännas de båda kända revolutionsledarna Villa och Zapata, rena indianer och idealister, fastän de av de borgerliga historieskrivarna döpts till "banditer".

Meztisen har naturligtvis ärvt en del av sina "förfäders" både goda och dåliga egenskaper. Och det är ingalunda de styrandes fel att man någonsin fått se bevis för de förra. Ställd i en falsk mellanställning mellan två olika raser, föraktad av de vita och hållen på avstånd av de röda, är det ej underligt att han så ofta låtit sina dåliga egenskaper råda.

Det spanska herraväldet.

De till Mexiko invandrande vita, huvudsakligen spanjorer, voro dels överklass, högre ämbetsmän, biskopar och militära dignitärer samt dels medel- och underklass. Alla

hade dock ett gemensamt syfte: att fortast möjligt skaffa sig en förmögenhet, därvid alla medel, våld och list, voro tillåtna, för att återvända till Spanien. Oerhörda förmögenheter sögos också ut ur landet och Mexiko var i århundraden skattkammaren åt den mest ruttna statsbildning världen skådat. Det berättas att Cortez ägde 250,000 kv.-km. land med 115,000 invånare och ännu vid 1800-talets början uppburo hans arvingar, hertigarna av Monteleone i Neapel, omkring 400,000 kronors årsinkomst av de mexikanska besittningarna. Kyrkan roffade allt vad den kom över och lär ha ägt en tredjedel av landet, vicekonungar stulo, guvernörer stulo, ämbetsmän, präster, domare ända ned till skrivare och gendarmer, alla stulo. Det skall vara ett rikt land som tål ett organiserat rofferi under århundraden.

De spanska överklassarna utgjorde en skarpt avskild härskarkast och hyste ett djupt förakt, inte bara till indianerna, som inte ansågos som mänskliga varelser, och meztiserna utan även till de i Mexiko födda vita, kreolerna. Och det blev dessa som i Mexiko kom att representera den franska revolutionens tredje stånd och 1810 påbörjade

upproret mot moderlandet, som slutade med självständighetsförklaringen 1824. Sedan dess har landet haft 72 härskare, varav enligt en författare blott 15 blivit lagligt valda, alla de övriga ha tillskansat sig makten genom en militärkupp. Ett par ha kallat sig kejsare men annars har den republikanska statsformen varit rådande — åtminstone på papperet. Blott en av alla regenterna har suttit

Doumier: Agitatorn.

vid makten någon längre tid och detta också endast tack vare det mest utstuderade bödelsvälde som tänkas kan. Det var den blodunderlupne diktatorn Porfirio Diaz, som regerade 1876 till 1910, då äntligen även hans timma slog och han måste fly till Paris, undan Maderos segrande revolution.

Mexiko är nu en förbundsrepublik efter amerikanskt mönster med 28 "autonoma" stater.

En gestalt som skarpt bryter av i raden av egoistiska blodbestänkta maktbävare är Benit Juarez. Hans konstitution av 1857 och reformlag av 1859 uttrycker klart viljan att verkligen göra något för folket. Där kringsskars godsägarnas makt, kyrkans överherravälde bröts och folket lovades jord och frihet. Det mesta stannade visserligen på papperet. Juarez kunde ej, trots sin goda vilja, bryta motståndet från den samlade reaktionen.

Blodhunden Porfirio Diaz

Under Diaz var rena bödelsväldet satt i system, varje kvarvarande spår av personlig frihet utströks, indianernas gamla jordbesittnings- och fördelningssystem, *ejidos*, i mångt och mycket påminnande om den ryska bondekommunen, miren, slogs i spillror, landet bortschackrades åt diktatorns gunstlingar eller åt samvetslösa utländska kapitalister, kyrkans makt stärktes, mutkolvorna sutto i högsätet. Rent slaveri infördes, indianerna praktiskt taget köptes och såldes som boskap. Minsta knyst av missnöje tystades ögonblickligen av regeringens beväpnade banditer, all kommunal självständighet avskaffades. Men kapitalismen understöddes till dess och de härskandes ömsesidiga bättnad, koncessioner på gruvor, petroleumfält och haziendor (stora jordagods) gavs med lika rund hand åt de besittande som kulor och fängelse åt det svältande folket.

Diaz' ödestimma slog dock en gång och hela det fattiga folket stödde, oavsett åsikter, den liberala Madero, som dock föga uppfyllde sina många löften. Hans efter-

trädare blev blodhunden Victoriano Huerta, i sin tur störtad av Caranza. Även denne var vid sitt framträde synnerligen liberal med feta löften till folket men de skrulades snart efter det han verkligen nått makten. Hans regim fick 1920 vika för den segrande Obregón—Callesrevolutionen och dess "demokratiska" regim har sedan dess härskat, understödd av de fackliga "ledarna". På sista tiden, efter det en katolsk fanatiker mördat Obregón den 19 juli 1928, har dock en viss spänning inträtt mellan regeringen och reformisterna.

Det har dock ingalunda saknats upprorsförsök under dessa 8 år. Det farligaste var nog Adolpho de la Huertas revolt 1924, som dock slogs ned av regeringen. Och f. n. finnes en stark opposition mot regeringen, sammansatt av de klerikala, som önska mera makt åt kyrkan och en återgång till de gamla tiderna, samt av storgodsägarna som anse de nya agrarlagarna alltför radikala. Och dessutom tillkommer alltid det utländska kapitalets intressen. För det spelar det ju ingen egentlig roll vem som regerar bara dess representanter får hålla i trädarna bakom det politiska kasperskåpets kulisser. Och det har väldeliga protesterats mot Obregóns lagar om att mineral och bergolja äro att anse som nationalegendom, för vars utnyttjande avgifter pålades. Men de ha trots dessa "skatter" gjort fenomenala vinster och har nu senast troligtvis lyckats få regeringen till vittgående eftergifter för sina intressen att döma av att amerikanska regeringen, vid senaste revolutionsförsöket i mars 1929, tillåtit vapenexport till regeringstrupperna men ej till de revolutionära. Den nuvarande presidenten, Portes Gil, har vid föregående tillfällen, som guvernör över en stat, stått i opposition mot regeringen och spelat ut de oberoende oljearbetarna mot dess politik men har det oaktat fått föregående presidenten Calles till krigsminister och därmed även stöd av stora befolkningslager.

Plundringen av jorden.

För att få en någorlunda rätt uppfattning om den mexikanska arbetarerörelsens

måste man dock bedöma den på ett helt annat sätt än exempelvis i Sverge. Man får aldrig glömma att Mexiko fortfarande — trots industriens utveckling de sista decennierna — övervägande är ett jordbruksland och att de med åkerbruk sysselsatta äro c:a 6 å 7 gånger flera än de som arbeta i industrien. Detta gör att arbetarproblemet framförallt är problemet om jordproletariatet och i samband därmed hela det komplicerade jordproblemet.

Vid Spaniens erövring av Mexiko fanns det inget jordproletariat. Indianerna i de trakter som lämpade sig för lantbruk bodde i sina byar och brukade gemensamt så stora jordstycken som behövdes för uppehållet. De hade en jämförelsevis hög jordbruks-teknik, det fanns gott om jord och tid så att åkrarna kunde ligga i träda vartannat år. Likaså hade man ett ganska utbrett bevattningssystem samt i allmänhet förstånd att lagra av de goda årens skörd att ta till i fall av missväxt etc. All betesmark, skog och ouppodlat land räknades till *alpetallí*, motsvarande det germanska allmänning, och var till gemensamt bruk för hela stammen. Men med den spanska erövringen började stöldrarna av folkets jord. Stora förlänningar gjordes av jättegods, haziendas, och indianerna tvingades till att arbeta. Det var ett rent slavsystem som infördes och från denna tid ha vi den mexikanske *peonen*, lantarbetaren, som i alla tider på det skamligaste förtryckts och utsugits.

Det spanska landröveriet bedrevs så hänsynslöst att praktiskt taget all värdefull jord tillhörde de stora godsägarna och kyrkan, haziendas lika stora som ett mindre svenskt landskap voro ej ovanliga. Och om jordägarnas makt något litet stävjades av Juárez började åter bortskänkandet av jorden under Diaz. Under sken av lagsatsen att varje mexikan har rätt till ouppodlat jord överfördes genom 64 egendomsförlänningar till år 1899 över 38 miljoner hektar jord till — 28 personer. Steltzmann återger officiella siffror att mellan 1877 och 1893 uppdelades c:a 35 miljoner har på 11,281 personer som varje fingo i genom-

snitt 3,087 har (c:a 1,500 tunnland). Av s. k. "statsland" skapades 1866—83 3,182 ranchos (medelstora gods) med i genomsnitt 1,351 har. 1910 fanns det 1,096 gods på över 5 000 har och därav 66 med över 50,000 har (Öland är 134,500 har!) Diaz krigsminister ägde en hazienda på 150,000 har med 30,000 nötkreatur och 18,000 hästar. Hela staten Morelos, en av Mexikos bördigaste, tillhörde 20 godsägare.

Jordbruksproletariatet.

Enligt statistik från 1910 uppgick lantarbetarnas antal till 3,130,400, antalet storgodsägare endast till 834. Detta antal peoner utgör inberäknat kvinnor och barn en befolkning på 8 miljoner, av vilka ungefär hälften är tvingad att arbeta, icke endast för att uppehålla sitt liv utan arbeta under slaveriets tvång. Peonen är tvungen att sälja inte blott sin egen utan också sin hustrus, sina barns, sina gamla föräldrars, arbetskraft.

Haziendaros påstodo att peonen avlönades med en peso pr dag (kr. 1:86), vilket var lögn, som framgår av en undersökning som Mexikos ambassör i U. S. A. anställde år 1910. Han fick lönerna mycket olika i skilda landsändar men genomsnittslönen skulle enligt honom vara 31 centavos (1 peso = 100 centavos). Denna påstådda dagslön på en peso var då lönen för dagsverkaren, vilken blott fick arbeta under 4 av årets månader men för resten av året fick han dock bo på egendomen. Det skulle alltså motsvara en årslön av 120 pesos.

Den usla lönen blev än lägre om man tar i betraktande det sätt varpå den utbetalades. Godsägarna hade infört ett fullständigt trucksystem, d. v. s. att de ägde och kontrollerade alla de handelsbodas, i vilka peonerna voro tvungna att göra sina inköp. Tack vare detta system kommo de ofta i skuld till handlanden (= godsägaren) och denna skuld överflyttades på galdenärens familj och efterkommande. Det fanns inga möjligheter att bli fria, det var trældomen i modern tid. Under revolutionen 1910 fann man i en hazienda, tillhörande bröderna

Guarza i Durango, räkenskapsböcker, vilka utvisade att där fanns peoner, som arbetade där då och som ännu hade skulder från 1890, från deras förfäders tid.

Det är givet att dessa låga löner — som i många trakter till på köpet blott delvis utbetalades kontant och resten in natura, värderad efter godsägarens godtycke — skulle skapa odrägliga levnadsförhållanden, fattigdom och nöd. Och man skulle heller ej förvåna sig över om folket hyste en slö liknöjdhet mot ett obevekligt öde. Men frihetskänslan kunde aldrig helt släckas, trots de grymmaste förföljelser vid minsta försök till opposition. Det ena bondeupproret efter det andra utbröt även före 1910 men — isolerade blott till en trakt — slogos de ned i blod. Halvön Yucatan blev en straffkoloni dit hela landsändar upproriska peoner och indianer förvisades och ådömdes straffarbete. Men ändå glödde det under askan.

Revoluten år 1910.

Anarkismen har alltid haft en viss jordmån hos de latinska folken med deras livligare temperament och hetare blod, som gör det svårare för dem att stillatigande fördrå orättvisorna. Och även i Latin-Amerika började man rätt tidigt propagera för Bakunins och Krapotkins idéer och under alla de senaste revolutionsrörelserna ha en framstående plats intagits av bröderna Ricardo och Enrique Flores Magon, av vilken den förre har fått ge sitt liv för revolutionens sak i ett amerikanskt fängelse. Zapatas och Villas ständiga uppror mot alla maktens usurpatörer voro också i hög grad färgade av anarkismens idéer och dessa voro också — i sin enklaste formulering: jord, frihet och kommunal självständighet — lätta att fatta för lantbefolkningen, som aldrig glömt traditionerna från förfädernas relativa frihet. 1910 enades äntligen de olika frihetsrörelserna till ett gemensamt angrepp på diktatorn Diaz. Magonrörelsen hade anhängare över hela landet, framförallt i norr, Zapata hade stöd av lantarbetarna i republikens södra delar och Madero blev talesmannen för de intellektuella liberalerna och för Cen-

tralmexikos gryende arbetarrörelse. Madero fick snart överhanden och kom till makten. Blott "anarkisterna" i Nedre Californien fortsatte kampen i medvetandet att Maderos regering inte var bättre än någon annan regering och att den inte skulle kunna lösa lantarbetarproblemet, som i grund och botten var ett frihetsproblem. Det betydde naturligtvis en stor fara för maderismen att stöta sig med de mäktiga godsägarna genom att röra vid "deras" jord. Man förordnade därför att statsjorden skulle säljas till privata för att dessa i sin tur skulle sälja den till lantbefolkningen på goda villkor. Resultatet blev naturligtvis att en rasande spekulationsfeber utbröt och på några månader tredubblades värdet på jorden, t. o. m. improduktiva områden, som förut varit en börda för sina ägare, stego nu i pris. Allt detta ledde till att zapatisterna åter reste sig och å andra sidan växte missnöjet i landets norra delar ut till en allvarlig fara för regeringen och godsägarna.

Trots att nu regeringen framlade ett "revolutionerande" och "befriande" jordprogram, som dock ej kunde bringas till utförande, tilltog missnöjet bland lantarbetarna och Madero föll också för Huertas militärkupp då han förrådde de enda som skulle kunna hjälpa honom, de frihetsälskande rörelserna bland lantbefolkningen.

Lantarbetarna expropriera.

De upproriska lantarbetarna togo nu itu med att genomföra den omedelbara expropriationen, haziendas och sädesmagasin togos i beslag av jordens proletärer. Det erövrade bevakades av deras egna beväpnade trupper, konturerna för de nya byarna utarbetades och man proklamerade seger för sin lösen: "Frihet och jord". Ett nytt parti bildades dock bland de "intellektuella" som ville en "revolutionär arbetare- och bonde-regering", som skulle verkställa en möjligast omfattande lagstiftning för att säkerställa rätten till jorden. Dess talesman blev Carranza och han erkände Zapatismen och framförallt de revolutionära sammanslut-

Fourieristernas försök i Europa.

Av Rudolf Rocker.

CHARLES FOURIER VAR FAST övertygad om den praktiska genomförbarheten av sina idéer och denna övertygelse tog hos honom flerfaldiga gånger så överspända former, att många av hans samtida behandlade honom som en besynnerlig svärmare och över huvud taget undandrog sig mödan att underkasta hans tankegång närmare prövning. Han hade den orubbliga åsikten att så snart det kunde lyckas honom att realisera en falangstär* skulle det bli början till en ny epok i mänsklighetens historia. Icke blott Europas folk skulle låta övertyga sig om förträffligheten av hans nya sociala system och som följd därav börja en ny tillvaro, utan t. o. m. vildar och halvilda folkslag skulle bekänna sig till de nya idéerna och genomföra dem i praktiken.

Men hur optimistisk Fourier än måste

* Enligt Fouriers system gemensam bostad och arbetsanstalt för en "falang" eller 400 familjer.

vara i detta hänseende, så lät han dock aldrig förleda sig till att godkänna varje experiment och av det hoppas på förverkligandet av sina idéer. Han visste mycket väl, att i detta avseende den enskildes goda vilja icke var allt, utan förverkligandet av ett praktiskt försök var beroende av helt andra villkor. Av denna anledning var han ytterst försiktig och prövade varje sin idé i deras praktiska genomförbarhet. Ingen besatt i detta avseende ett större förutseende och mera kritiskt sinne än han. Hur stark lust han än hade att vilja söka förverkliga sina planer, så förkastade han dock principiellt varje mindre experiment och ansåg även försök i den minsta skala direkt skadliga, emedan de enligt hans mening voro dömda till misslyckande och därigenom komprometterande för den idé de framsprungit ur. Till och med en tillfällig framgång vore av ringa betydelse, därför att den, enligt hans mening, icke kunde vara

ningar, som bevarat sin självständighet i landets norra delar och där i stor utsträckning förverkligat folkets krav på jord. Han gjorde alla möjliga medgivanden för att tillförsäkra sig de olika radikala gruppernas stöd och Carranzas fältrop vid hans revolutions början var ingenting mindre än: "Den sociala revolutionen är kommen". Han lyckades också fördriva Huerta men trots detta skakades landet av ett minst tvåårigt blodigt inbördeskrig mellan de allierade "segrarna". Först var det Villa, representerande de revolutionära i nord, som ej ville böja sig under det nya statsoket, men han blev så småningom besegrad, inte minst tack vare

Obregóns militära "snille". Därmed sönderslogs även den fria revolutionära rörelsen i landets norra del. Zapatisterna greps också på nytt till vapen, då de kände sig lurade på löftenas förverkligande. Och de av industriarbetarna bildade röda gardena, som hjälpt till att besegra Huerta, användes nu av Carranza till att i blod slå ned lantarbetarnas befrielseförsök. På detta sätt kom det till en motsättning mellan landets och städernas proletariat, som ända sedan dess legat hindrande i vägen för en enhetlig samling kring gemensamma mål.

(Forts.)

ett tillräckligt vinnesbörd för den praktiska betydelsen av ett nytt socialt system.

Idén av en på kooperativt arbete och verklig solidaritet grundat samhälle var för Fourier ingen ren ekonomisk fråga, utan ett problem, som omfattade alla grenar av det andliga och sociala livet. Av denna anledning måste vid ett praktiskt försök den fulla möjligheten vara given, så att alla företeelser av det sociala och individuella livet kan bringas till ohämmad utveckling under nya livsvillkor. Därtill var en jordbrukskoloni eller ett kooperativt industriellt företag som blott omfattade några dussin människor ingalunda lämpligt, därför att en sådan icke kunde bjuda denna möjlighet. Det måste icke blott bevisas att det kooperativa arbetet i varje hänseende är fördelaktigare och för samhällsproduktionen resultatrikare än det bestående lönearbetet, utan det måste också bevisas, att under associationssystemet varje människa blir bjuden den fulla möjligheten att finna en sysselsättning som motsvarar hennes inre böjelser och förmåga och som kan utlösa glädje vid hennes verksamhet. Det måste vidare bli bevisat, att i en gemenskap icke längre finns plats för den moderna handelns ockrande transaktioner och att de materiella möjligheterna för varje samhällsmedlem icke blott i betydande grad bli förökad och på grund av dessa nya villkor småningom en helt ny moral skall uppstå bland människorna och den enskildes fattiga egennytta, som idag spelar en så fördärlig roll, bli tvingad att vika för djupare sociala känslor. Och vidare måste det bli bevisat, att en helt ny art av uppfostran, som inte har det minsta gemensamt med den själlösa dressyren i vårt moderna bildningsväsen, skulle utveckla en helt annan personlighet hos människan, väcka hennes naturliga förmågor och böjelser och därigenom, att hon redan i den tidigaste ungdomen fick möjlighet att beträda den rätta vägen, en helt ny samhällskultur skulle utvecklas, i vilken den enskildes andliga och materiella intressen sammansvetsades med flertalets.

Det är klart, att ett mindre experiment

icke kan uppbringa övertygande bevis och att man följaktligen måste göra större försök. Ett försök som blott inskränker sig till ett mindre antal människor kan blott i bästa fall och under utomordentligt gynnsamma förhållanden något förbättra levnadsförhållandena för de enskilda deltagarna, de från den kapitalistiska företagens piska befriade, men dessa måste likväl röra sig i det kapitalistiska systemets banor.

Med utgångspunkt från detta var Fourier beslutet att blott företaga ett försök i större skala, vilket skulle kunna ge honom möjligheten att grunda en fullständig falangstär, som skulle kunna ge en 1,500 upptill 2,000 personer sysselsättning och livsuppehälle. Därtill var efter hans beräkning en summa av minst en miljon franes nödvändig och det är känt med vilken rörande tro han i årtal en bestämd stund varje dag i sitt hem avvaktade den man som skulle kunna ställa denna summa till förfogande. Men för övrigt törs man icke bryta staven över denna skenbara naivitet. Man får icke glömma att under denna tid, då socialismen ännu icke hade något fotfäste, då en verklig arbetarrörelse över huvud taget icke kunde vara på tal, de socialistiska strävandenas anhängare nästan uteslutande rekryterade sig ur de intellektuella och besittande klasserna. Och för det sista fanns det då för tiden ett stort antal, vilka bringade stora materiella offer för sin övertygelse.

Men mannen kom icke och Fourier dog därav. Vål hade man bjudit honom möjligheten att företaga några experiment i mindre skala, men han hade energiskt tillbakavisat dessa då han var övertygad om deras gagnlöshet. Först efter hans död börjar fourierismens egentliga experimenteringsperiod, som i stort sett hade mindre framgång. Orsakerna därtill voro av skilda slag. De mindre experimenten, som vi här icke närmare vilja ingå på, misslyckades alla på grund av orsaker som Fourier redan med skarp blick hade förutsett. Några större försök misslyckades huvudsakligen på grund av den urskillningslösa användningen av olämpligt människomaterial eller

också blevo de genom regeringens ingripande omintetgjorda, såsom i Spanien.

De försök som fourieristerna i Europa och Amerika ha företagit, ha alla efter längre eller kortare tid misslyckats med ett enda undantag av de s. k. "Familistères von Guise" (Brödraskapet av Guise), som ännu i dag består, men — och annat var ju icke att vänta — som nödgats göra stora eftergiftefr för det nuvarande samhället för att kunna fortleva. Då dessa försök höra till de intressantaste på detta område, skola vi ägna dem särskild uppmärksamhet i nästa nummer.

Av fourierismens övriga försök i Frankrike förtjäna i huvudsak två att nämnas, dock icke så mycket för de verkliga resultatens skull, som för vad de ha givit oss i rika erfarenheter med avseende på de mångfaldiga svårigheterna vilka dylika experiment ha att kämpa emot i det nuvarande samhället. Det första av dessa försök blev gjort redan 1832, alltså redan under Fouriers levnad, utan att emellertid finna hans gillande. Det var några lärjungar till Fourier som sammanslöto sig för att på deputeraden Baudet-Dularys egendom i Condé sur Vosges bilda en falangstär i mästarsens sinne. Baudet-Dulary hade 1831 förvärvat en plats i kammaren, men nöjde sig blott kort tid med sin verksamhet som folkrepresentant och ställde sedan hela sin kraft till fourier-idéernas tjänst. Han hade en liten krets begeistrade anhängare församlade omkring sig, som icke kunde bekväma sig till att följa mästarsens kloka försiktighet, utan längtade efter en omedelbar aktivitet i sin handlingsiver. Så anropade de omedelbart allmänheten i åtskilliga upp-rop, där de i ytterst lockande färger skildrade den nya värld som de voro beslutna att skapa. Egendomen, som Baudet-Dulary hade ställt till förfogande, utgjordes av ungefär 500 hektar jord, men man saknade de nödvändiga finansiella medlen för att upprätta byggnader och anskaffa nödiga verktyg. Dessa medel trodde man sig också kunna förskaffa genom flammande upproor till allmänheten, men utom fourierskolans

anhängare intresserade sig knappast någon för företaget, ehuru man hade sökt giva den en rent affärsmässig basis och sökte uppfylla alla de formaliteter som lagen föreskrev. "Colonie Sociétaire" (social koloni) som man hade kallat företaget, bildade ett slags aktiebolag. Varje delägare måste förvärva ett visst antal aktier. Arbetare, som ej hade till förfogande nödiga pengar, kunde erhålla aktier genom arbete till motsvarande belopp.

Var den rent ekonomiska delen av stadgarna hållen tämligen nyktert, så lovade den sociala delen desto större resultat. Fourierismens hela program med alla sina nya arbets- och uppfostringsmetoder skulle tillämpas, som man hoppades, med glänsande resultat. De klena resultat som de olika uppropen hade haft avskräckte icke alls företagets initiativtagare. Då det icke kunde vara tal om en gemenskap av 1,500 à 2,000 personer, beslöt man att nöja sig med 600 personer, såväl män som kvinnor och barn. Men även därtill saknades alla nödiga förutsättningar, ty pengarna som inflöto räckte på långt när icke att upprätta lämpliga byggnader för. Istället för det stora "Sociala palatset" eller falangstären, som vida skulle överträffa stora klostret i Escorial och palatset i Versailles i sin arkitektoniska form, som så att säga skulle vara symbolen för det nya gemenskap (Vereinigung der Serien), måste man nöja sig med några fattiga hyddor till bostäder och verkstäder. Det var redan i och för sig en stor missräkning och dämpade betydligt pionjärernas entusiasm.

Villermé har tämligen noggrant beskrivit detaljerna i detta olyckliga försök och ur hans framställning träda orsakerna till det hastiga förfallet tydligt nog fram. Först och främst hade man varit synnerligen okritisk vid valet av människomaterial. Man var av den övertygelsen, att fourierismens praktiska metoder måste utöva samma fostrande verkan på varje individ. Man begrep icke att den förslavade människonaturen, personliga svagheter o. s. v. som människan förvärvat under årens lopp och livets skift-

ningar icke skulle kunna utplånas på en gång, utan först så småningom genom en förändrad miljö. Framförallt fordrar varje ny idé en viss förståelse av människan och kan icke påtvingas henne utifrån.

Människorna som voro i arbete i "Colonie Sociétaire" voro uppdelade i tre kategorier. Det fanns där folk som förutom den goda viljan och inre övertygelsen besutto förmågan att verka praktiskt och organisatoriskt samt åtog sig varje verksamhetsgren så länge de ansågo det som nödvändigt. Men denna del bildade blott en obetydlig minoritet. Vidare fanns där ett antal unga entusiaster, vilka begeistrat sig för de nya idéerna, men som aldrig i sitt liv utträtt något kroppsarbete och som föreställt sig den praktiska verksamheten i den nya gemenskapen helt annorlunda. De hade hela tiden berusat sig med vackra ord och låtit sin fantasi otyglad rasa iväg och sågo sig nu med en gång försatta i nödvändigheten att insätta sina fysiska krafter på hitintills oanade områden. Naturligt blevo de genom den plötsligt upptäckta skillnaden mellan dröm och verklighet hastigt tillnyktrade och förlorade lätt modet. Men de sämsta erfarenheterna gjorde man med de vanliga daglönarna, som överhuvud taget icke hade någon aning om fourierismens idéer och följaktligen icke kunde finna sig till rätta i denna nya ordning. Trogen Fouriers principer lät man dessa arbetare ständigt byta sysslor, utan att de förstodo nyttan därmed. För vanliga jordbruksarbetare, som från sin tidigaste ungdom voro vana vid sitt arbete och som aldrig lärt känna något annat i hela sitt liv, måste det faktiskt vara något fullständigt ofattbart, när de en dag blevo tillsagda att arbeta i jordbruket, en annan dag uträtta husligt arbete och den tredje dagen t. o. m. skulle sysselsätta sig med sång och musik. Då ändamålet med hela försöket aldrig blev dem riktigt klart, så måste hela livet i den nya gemenskapen förefalla dem som groteskt överspänt. De arbetade därför att de därmed förtjänade sitt bröd, utan att hysa några djupare känslor för saken. Så kom hela företaget

att, förutom de materiella otillräckligheter det kämpade med, sakna inre samhörighetskänsla. Följden blev ett allt större kaos ända tills sist allt upplöstes i ligkiltighet.

Även ett andra större försök som företogs 1841—1842 i Citeaux vid Dijon misslyckades av liknande orsaker, trots att de materiella villkoren voro bättre än på Baudet-Dularys gods. Här hade en engelsman vid namn Arthur Young, en övertygad anhängare av Fouriers lära, köpt ett stort gods, 1,300 hektar bördig jord, på vilken det redan fanns lämpliga byggnader delvis nyupprättade. Young hade grundat företaget som kooperativ förening och höll sig tämligen nära mästarens juridiska och tekniska föreskrifter. Han förbehöll sig ur försiktighetssynpunkt ledningen av hela företaget. Young hade under loppet av 8 månader satsat icke mindre än 800,000 francs i den nya kolonien, men bristen på lämpliga deltagare bragte företaget till undergång. Där upprepade sig samma företeelser som i Condé sur Vosges. Där saknades redan från början den inre samhörighet som först och främst ger ett sådant företag existensmöjligheter. Efter 8 månader var Young fullständigt övertygad om lönlösheten och sålde egendomen med allt därtill hörande och så fann också detta företag sitt slut.

I Spanien hade särskilt i Andalusien fourierismen trängt in sedan 1836. Sebastian Abreu, en f. d. republikan, som år 1823 hade röstat för avsättningen av Fernando VII i Cortes, hade i följd av den segerrika reaktionen rymt till Frankrike, där han blev personligen bekant med Fourier. Han deltog också i det misslyckade experimentet i Condé sur Vosges, vars fiasko icke kunde rubba hans starka tro på mästarens lära. Återvänd till Spanien började han verka för Fouriers läror och det lyckades honom att vinna ett stort antal intellektuella för sina idéer. Men icke blott intellektuella; i Andalusien slöto sig ett stort antal jordbruksarbetare till rörelsen. Till i början av 40-talet av det förflutna århundradet hade rörelsen i Andalusien tagit ett sådant omfång att man höll tiden mogen för att göra ett

Den moderne arbejderen.

Av Christian Cornelissen.

FÖRETAGAREDOMETS REPRESENTanter och förespråkare ha på sista tiden gjort sig stort besvär för att genom pressen eller genom möten för den stora publiken framhålla vilka kvalifikationer en företagschef, värdig sitt namn, bör äga. I Frankrike har ända sedan den intressanta boken av industrimagnaten Henry Fayol utkom, de storindustriella ledarna, t. ex. Järnbrukskommittén, icke försummat något tillfälle att inför allmänheten uppenbara de element och de egenskaper i vilka en verklig chef igenkännes: *förutseende, organisation, ledarförmåga, samarbete, kontroll.*

Som en pendant kan det därför vara intressant att göra en exposé över det som bör utmärka en god arbejderen i detta ords moderna mening, en av dessa "utbildade arbejderen", som alltid klara sig och som överallt finna arbete. Våra arbetarläsare kunna kanhända tycka att efterföljande rader ej innehålla mycket nytt, men det kan dock vara nyttigt att visa till vilken grad den moderna kapitalismen har förändrat arbetarens liv.

För att döma om den "moderne" arbej-

rens egenskaper är det nödvändigt att alltid ha två huvudpunkter i ögonsikte.

1. Taek vare produktionens tekniska utveckling och alla de uppfinningar och upptäckter som så raskt följa varandra är den moderne arbejderen i allmänhet mindre fäst vid sin verkstad, sin ort eller sitt land eller sin särskilda industri än den forne arbejderen, hantverkaren eller jordbruksarbejderen.

2. Till följd av den historiska utvecklingen ser sig den moderne arbejderen berövad produktionsmedlen, eller åtminstone huvudparten därav, och man kan därför rimligtvis ej begära samma intresse för arbetet, som hos hantverkaren fordom, vilken ägde sina egna arbetsverktyg och kunde betrakta den sak han gjort som "sitt eget arbete". Icke ägande produktionsmedlen, från byggnaden där han arbetar eller maskinerna han passar till råmaterialen — allt detta som nationalekonomerna med ett gemensamt namn kalla "kapital" — har den moderne arbejderen oftast blivit blott en kugge i ett oerhört maskineri och kan till följd därav vanligtvis inte ha annat intresse för sitt ar-

praktiskt försök. I motsats till dem i Frankrike voro de spanska fourieristerna böjda att helt hålla sig till mästarens praktiska idéer och planerade ett experiment i stor skala. Don Manuel Sagra de Veloy, en rik köpman från Cadiz, hade för detta ändamål uppbragt den gigantiska summan av 5,000,000 pesetas och hade redan träffat alla förberedelser till en falangstär vid byn Tampul ej långt från Xeres de la Frontera. När alla förberedelser voro träffade ingrep plötsligt regeringen och Espartero, Spaniens regerande statsman, lade så många oöverbärliga svårigheter i företaget vä-

att Andalusiens fourierister voro tvungna att uppgiva sin plan. Senare råkade den socialistiska rörelsen i Spanien på andra vägar, så att man avstod från vidare försök i denna riktning.

Ett stort försök blev också gjort i Algier. Där hade fourierister förvärvat 1,300 hektar jord med därpå upprättade byggnader i värden av 450,000 francs. Här voro möjligheterna mer lovande men klimatet ställde till en viss grad hinder i vägen så att icke heller detta experiment kunde bära några frukter.

bete än att lyfta den lön, han mottager i utbyte mot arbetet.

Tro icke att vi genom detta oförnekliga faktum rikta någon förebräelse mot våra dagars arbetare! De intelligenta arbetarna äro de första att beklaga det och begära — då en återgång till den gamla ordningen ju är omöjlig — att representanterna för yrkesarbetet i framtiden skola få säte i ledningen för gruvor, fabriker och verkstäder med samma rätt som representanterna för det insatta kapitalet och kravet på "driftsråd", "fabrikskommittéer" etc. blir allt starkare bland arbetarna i alla länder och bero ytterst därpå att de moderna arbetarna i grunden känna det omöjligt att ge ett helt mänskligt liv i andras tjänst utan annan belöning för sitt arbete än den penningssumma de uppbära på avlöningsdagen.

Till följd av dessa två grundprinciper kunna vi alltså formulera de egenskaper, en modern arbetare, som önskar arbeta under bästa möjliga villkor och taga ut maximum av sin förmåga, bör äga.

1. *Snabb anpassning till nya arbetsmetoder eller till en ny industri.* Våra dagars hetsiga produktion överflyttar lätt en arbetare från en maskin till en annan och en "god arbetare" bör kunna reda sig även om han plötsligt blir satt att utföra ett arbete han ej förut gjort. Detta är i synnerhet fallet beträffande s. k. enkla "fabriksarbetare", hos vilka rörelsernas kvickhet och precision ofta betyda mer än en lång yrkesutbildning. Detta har uttryckts så, att i den moderna produktionen gäller den *kvalitativa* skickligheten hos arbetaren ofta mindre än den *kvantitativa*.

Ofta återstår intet annat — arbetslöshets-tider etc. — även för "yrkesarbetaren" än att ta arbete, som är honom mer eller mindre främmande. Jag har hört snickare vid en stor fabrik säga: "Vi göra allting i trä: pannon, möbler, fotografiartiklar och spindeltrappor", och en av dem, som vistats på många platser både i Europa och Amerika, omtalade för mig, att han en hel vinter förtjänade sitt uppehälle med att göra tom-lådor. "Man får försöka att reda sig!"

Det finnes visserligen gränser för denna anpassningsförmåga: snickaren kan inte på några dagar eller veckor bli gruvarbetare eller metallarbetare, men den hastiga anpassningen till ett relativt nytt arbete är dock en av de första fordringarna på en god modern arbetare.

2. *Anpassningen till ackordsarbete.* Varje arbetare reglerar mer eller mindre sitt arbete allt efter lönen och den moderne arbetaren är ständigt tvungen att, allt efter olika omständigheter, påskynda eller bromsa sitt arbete. Jag hörde en gång en arbetsgivare förebrå en arbetare att han var för omsorgsfull med poleringen av en trappa. "Det lönar sig inte, man måste rätta sig efter omständigheterna, förstär ni!"

En arbetare, som gjorde lådor till fotografiapparater, sade till mig (i mitten på veckan) att han mycket väl kunde dagen efter ha sitt dussin färdigt, men att han var tvungen att dra på arbetet till lördagen enär han annars skulle tjäna "för mycket" och arbetsköparen därför försämra ackordet. På samma verkstad var det en ung arbetare från landet, som utförde ett mycket gott arbete, men som betraktades med förakt av kamraterna, som menade att han lade ned för mycket arbete för lönen. Han försvarade sig med att han blott var 18 år och ej kunde skynda sig som de andra, men fick till svar:

"Man måste tjäna ihop vanlig avlöning även om arbetet blir mindre väl utfört, eller också lämna verkstaden."

Tydligtvis leder detta förfaringsätt, både hos arbetsgivaren och arbetaren, lätt till sabotage, till "fusk" och arbetarna lida därunder, men anse sig tvingade därtill.

3. *Arbetets "rationalisering".* I min bok *Kapitalets och profitens teori*, har jag beskrivit det moderna arbetet i en viss bransch: "Vi ha t. ex. en skicklig ackordsarbetare som har att göra några stora möbler (bord eller skåp) eller ett dussin kameralådor. Först säger han till det trä han fått utlämnat av arbetsgivaren eller basen, sedan mäter han och ritar upp, samt passar ihop och limmar. Han fortsätter samma slags arbete med var-

Rationaliseringen.

Av Rudolf Rocker.

RATIONALISERINGEN, SOM DET I dag är så mycket tal om, är ingalunda en så ny företeelse man vanligen tror, även om den hittills inte gripit omkring sig med en så förbluffande hastighet. Strävandena att öka produktionens resultat mot minsta möjliga kostnad äro nära förbundna med själva ekonomiens princip. Inte ens

je pjäs och till slut äro alla färdiga på en gång."

Detta gäller naturligtvis inte en fabrik, där direkta beställningar på finare möbler tillverkas, det rör sig om "möbelkonfektion" till de stora affärerna, skåp, bord, sängar, soffor, stolar, etc. I beklädnads- och skoindustrien är arbetsfördelningen och specialiseringen än längre driven och den moderne arbetaren måste anpassa sig därefter. Det blir dussinarbete, fabriken har samma modeller, med blott detaljförändringar och för resten får han t. ex. i möbelindustrien, oftast delarna förarbetade i maskiner och kan omedelbart övergå till limningen. Det är knappt man här kan tala om "snickaryrket" och varje något så när begävd arbetare bör kunna lära sig det på ett halvår.

4. *Hastig orientering i en ny miljö.* Det är icke blott förändringar i själva arbetet, som den moderna arbetaren måste vänja sig vid; det är även förflyttningar till andra arbetsplatser, andra orter och till och med andra land. Det oupphörliga fullkommandet av transportmedlen är till stor del orsak till att den moderne arbetaren inte i årtal, ja kanske hela livet, stannar hos samme arbetsgivare. Då arbetslöshet hotar, fabriken slår igen etc., måste man flytta på sig. Och slutligen bör i dag, lika så väl som under forna tider, den unge arbetaren resa för att fullkomna sig i sitt yrke. Arbetaren från en småstad måste kunna anpassa sig även till

socialismen är motståndare till dess principer, fastän den vill att varje arbetsinsparning skall komma det allmänna till godo och icke blott ett mindretals särintressen.

Rationaliseringens egentliga mål måste i grunden vara att avbörda det tunga och obehagliga arbetet på maskinerna och att ge vinsten i tid och arbete till människorna.

storstadens rörligare, mera hetsiga, liv och ofta gäller det för den moderne arbetaren att hastigast möjligt tillägna sig ett fullkomligt främmande språk. Jag kände en gång en holländare, som fick arbete i Genève. "De första veckorna", sade han' "kunde jag blott enstaka ord och svordomar; andra månaden talade jag i avhuggna satsar och först tredje månaden började jag, med grammatikens tillhjälp, med de oregelbundna verben."

5. *Intellectuell utveckling och intresse för det offentliga livet.* En god modern arbetare kan icke leva, utveckla sig, flytta från fabriken etc. utan att ta aktiv del i det offentliga livet. Han måste läsa tidningar av alla slag för att få del av nyheter, politik, fackintressen m. m. Arbetaren i småstaden eller på landet kanske läser mindre tidningar än hans kamrat i storstaden; han läser också broschyrer och böcker. Och slutligen måste han tillhöra sin fackförening. Icke blott för tvånget om han vill ha arbete utan även för att därigenom bli delaktig i fördelarna av den ömsesidiga hjälpen; den ger honom tillfälle att möta kolleger från andra verkstäder och andra avdelningar på samma arbetsplats på annat sätt än genom kaféet. Det är ofta i fackföreningen eller i politiska och sociala sammanslutningar, som den vänskap mellan arbetare grundlägges, som i sin tur har till följd att man inbördes hjälper varandra i kritiska perioder av livet.

Men just här visar sig det kapitalistiska utbytningsystemet i all sin prydno. Utvecklingen av den mekaniska produktionen och förbättringen av arbetsmetoderna ha visserligen haft till följd jättelika inbesparingar i produktionsprocessen, men de arbetandes börda blev därigenom ingalunda mindre, snarare tvärtom.

Medeltidens arbetare, sammanslutna i sina gillen, arbetade nästan ingenstädes mer än 8 timmar pr dag och på denna tid fanns det en stor mängd kyrkliga och världsliga helgdagar, varav i dag knappast namnen äro kända. Därtill kommer att den allmänna levnadsstandarden var högre och i synnerhet var producenternas ekonomiska säkerställande ett faktum, som vi i dag knappt kunna göra oss en föreställning om. Det sociala elände, som den kapitalistiska eran medförde, var fullständig obekant.

Men detta tillstånd ändrade sig med utvecklingen av köpmannakapitalismen, som huvudsakligen hade utrikeshandeln att tacka sin tillkomst. Genom de stora geografiska upptäckterna i slutet av 15:de århundradet blev denna utveckling befordrad på ett oanat sätt och lade den egentliga grunden för världshandeln. Den stora införseln av ädla metaller från Amerika påskyndade penningekonomiens utveckling i Europa och därmed födelsen av de moderna staterna. Om de medeltida städerna genom sin sociala organisation alltid leddes av tanken om utjämningen i det ekonomiska livet, så uppstod med utvecklingen av köpmanskapitalet en ny hushållningsprincip, som tog sitt uttryck i den politiska övermakten hos de stora staterna på 16- och 1700-talen.

Ju mera handeln utvecklades desto mera gjorde sig behovet gällande att industrien skulle lämna största möjliga avkastning. Så uppkom de s. k. manufakturerna, som låta härleda sig till mitten av 1500-talet. I allmänhet sysslade ej manufaktursystemet, som sysselsatte ett betydligt större antal producenter på en plats än den gamla skråverkstaden, med någon genomtänkt rationalisering av arbetet, utan inskränkte sig till arbetsfördelning och förbättring av arbets-

verktygen. Därigenom blev dock avkastningen av den industriella produktionen avsevärt stegrad, vilket svarade mot handels behov men betydligt försämrade arbetarnas läge.

Redan då gjorde sig ett strävande märkbart överallt att tillsammans med ökningen av produktionens avkastningsmöjligheter förlänga producenternas arbetstid och sänka deras lön. I de flesta länder påskyndades dessa strävanden under lagens tryck. Så påbjöds i England under drottning Elisabeth en lag enligt vilken arbetstiden, hela året om, skulle vara tolv timmar pr dag. Och liknande påbud gjordes i övriga länder och följdes av att alla frågor om lön och arbetstid skulle regleras genom särskilda statliga institutioner.

Med uppfinningen av de mekaniska vävstolarna, gjutjärnet, ångmaskinen etc. tog också produktionen andra former. De nya uppfinningarna hade en vittgående rationalisering av arbetsmetoderna till följd, men resultatet blev alltid detsamma. Å ena sidan en jättelik ökning av produktionen och privatprofiten, å andra sidan det hemska eländet från den förkapitalistiska perioden med alla sina skadliga följdföreteelser. Som på manufakturernas tid kom även denna gång rationaliseringens frukter blott ett litet överskikt till godo under det att producenterna sjönko allt djupare ned i armod.

I dag ha vi inträtt i en fas av den kapitalistiska utvecklingen som varseblives i alla länder. Kapitalismen har begynt en ny epok i det att den söker genombryta det nationella hushållningsområdets alla gränser och nå ett världshushållningssystem för att kunna utsuga hela världen från en enhetlig synpunkt. Kapitalet, som tidigare ännu kände sig bundet inom vissa nationella intressen, växer alltmere ut till världskapital. I stället för den gamla privatkapitalismen framträder den moderna kollektivkapitalismen med sina nationella och internationella trustar och karteller.

Om tidigare slagordet "den fria konkurrensen" var det som prisades av alla nationalekonomer och upphöjdes till högsta

ekonomiska lag, så måste nu denna föråldrade form mer och mer rymma fältet för bilden av den kollektiva kapitalismen, som strävat efter att undertrycka all rivalitet för att nå en enhetlig prissättning. Sörjde tidigare de olika privatföretagarnas konkurrens för att priserna i normala tider ej kunde skruvas upp alltför högt, så äro i dag ledarna för de stora kartellerna i stånd att undertrycka all tävlan och att diktera prisen för förbrukarna. Privatkapitalismens "låt-gå-system" undantränges mer och mer av den moderna kollektivkapitalismens ekonomiska diktatur.

Den s. k. rationaliseringen är blott en uppenbarelsereform av denna utveckling, som först uppstod i Amerika och sedan överflyttat till Europa. I Tyskland har rationaliseringen på några år medfört en fullständig omvälvning för industrien. Och i dag går den franska industrien i samma tecken. De övriga länderna följa efter så småningom; de måste följa om deras nationalhushållning ej skall komma på efterkälken.

Och åter se vi att arbetaren är den dragarne. Genom rationaliseringen har produktionens avkastningsmöjligheter ökat oerhört, profiten höjts, på bekostnad av arbetareklassens levnadsstandard. Arbetaren i modern drift är blott en maskin av kött och ben som inställes att passa rytmen i maskinen av järn och stål. Olycksfallens antal under det nya systemet stiger från dag till dag, arbetslösheten växer förfärande fort och de nuvarande producenternas ekonomiska säkerhet minskas undan för undan.

Det går naturligtvis inte att tänka att kunna driva tillbaka den nya fasen i utvecklingen; därtill sakna arbetarna under nuvarande förhållanden varje möjlighet. Men de böra dock göra klart för sig det allmänna läget och äntligen förstå att en ändring blott kan ske på internationell väg. Man talar visserligen mycket om arbetarnas klassolidaritet, om deras klassmedvetna politik etc., men i verkligheten är detta blott tomma fraser, icke värda ett urblåst ägg. Arbetarnas solidaritet sträcker sig

ännu icke över hela klassen utan begränsas inom den nationella stat de tillhöra. Deras ideologi rör sig ännu till stora delar i de besittande klassernas tankebanor. Man behöver blott tänka på de amerikanska arbetarnas ställning till sitt lands invandringspolitik eller på det engelska arbetarepartiets ställning till Indien. Likaså de organiserade arbetarnas flertals ställning till Folkförbundet och Dawesplanen. Den amerikanska regeringen förbereder just nu ett lagförslag, vilket antagande skulle följas av en så hög beskattning av alla från utlandet införda böcker att det praktiskt taget skulle medföra att ingen införsel skulle kunna äga rum. Och detta sker förnämligast under tryck från fackföreningarna. Sådant måste inte blott verka som en ekonomisk olycka för arbetare i andra länder utan även som ett direkt attentat mot all kultur. På detta sätt bli arbetarnas organisationer mer och mer beståndsdelar av sin nationella statsmaskin och befordra huvudsakligen sina utsugares intressen. I flesta fall sker detta ganska omedvetet, emedan den första internationalens stora tanke, som då var ledande i dess anhängares breda lager, nu är död för arbetareklassen. *Det gäller att mot kapitalismens ränker sätta en arbetets enhetliga ekonomiska kraft!* Arbetarna böra icke längre bruka sig som verktyg för sitt lands kapitalister utan måste uteslutande ta sikte på sina egna intressen. Blott så blir det möjligt att reglera dagens praktiska frågor efter eget skön och förbereda sin sociala befrielse från allt förtryck och all utsugning. Framförallt gäller det att nu motverka den olycksbringande rationaliseringen i alla länder genom kamp för en allmän sextimmarsdag och för en levnadsstandard som svarar mot människovärde och kultur. För detta åter måste arbetarna göra sig klara över att deras intressen blott då kunna förfäktas om de betrakta hela jorden som ett hushållningsområde och kämpa för råmaterialens fördelning i enlighet med denna princip. Blott sådana fordringar stå i samklang med socialismens strävanden, de bana väg. Desto mera för-

Trotsky's landsförvisning.

Av A. Schapiro.

NU ÄR ALLTSÅ DEN MÄKTIGE Trotsky likt en vanlig dödlig emigrant utlämnad till den internationella bourgeoisie's nåd och definitivt enrollerad bland de kontrarevolutionära.

Detta är ett enstaka fall i det historiska skeendets hetsande marsch och man kunde kanske säga att man inte behövde uppehålla sig så länge därvid. Och detta kunde också vara rätt om det bara rörde sig om Sovjetrysslands krigsministers egen person, men Trotskys levnadsbana, som ännu ej är avslutad, visar dock redan en hel del intressanta lärdomar.

Vad har egentligen Trotsky att beklaga sig över? Han har uppfostrat en hel del lärlingar, som sjunga hans lov. Varför är han ej tillfreds med sin tillflyktsort?

Vad gjorde då denne Trotsky, då han var kung eller åtminstone vicekonung? I dag klagar han över att vänsteroppositionen, vars ledare han är, våldsamt undertrycks av de nuvarande makthavarna. Men kunde icke lika gärna också Trotsky säga oss vad han 1920—21, då han bredvid Lenin var allsmäktig, gjorde med vänsteroppositionen? Har icke *Schliapnikoff*, som denna gång företrädde vänsteroppositionen, måst tillbringa sina år i landsflykt? Och förföljdes ej medlemmarna av denna opposition som vanliga kontrarevolutionärer? Vilket öde drabbade ej *Miasnikoff* som medlem av denna opposition under Trotskys regimen?

Vi kunna därför ej underlåta att tala om de anarkister och syndikalister, som häktades av den Trotskyska tjekan. I februari

1921 fordrade Kronstadt bröd och frihet men Trotsky svarade med ett våldsamt bombardemang. Det ryska kommunistiska partiets kongress, som sammanträdde knappt 14 dagar senare och på vilken stridens vågor gingo höga, beslöt under Lenins och Trotskys inflytande, en skoningslös kamp mot de anarkosyndikalistiska tendenserna inom partiet — och till och med utom det samma. Och samma natt detta beslut fattats, det var precis en månad efter Krapotkins död och inför vilkens grav den bolsjevikiska regeringen gjorde den sista hedersbevisningen, häktades anarkister och anarkosyndikalister, Krapotkins lärlingar, i massor.

Då arbetardelegerade från andra länder, som kommit till den röda faekföreninginternationalens kongress i Moskwa, vände sig till regeringen och fordrade våra kamraters frihet föll det på Trotskys lott den skamliga uppgiften att svara och man må höra vad han skrev:

”Vi äro beredda att låta alla fångar resa till utlandet”. Och vidare: ”Vi förbli alltid den av världsimperialismen belägrade revolutionära fästningen. I denna fästnings inre kunna vi ej tillåta förräderi eller kontrarevolutionärt uppror. Revolutionens väl är för oss den högsta lag och denna lag tar ofta ett strängt utseende. Förtruppen för Europas och hela världens arbetarrörelse skall först då kunna besegra bourgeoisie'n då den lärt sig att sätta den revolutionära nödvändighetens hårda lag över allt annat.”

Det finns väl intet tvivel om att Stalin nu till Trotsky sjungit samma refräng. Och

ståelsen för detta vaknar hos arbetareklassen ju fortare slår befrielsens timma. Ty blott om arbetarnas politiska krav i kampen för det dagliga brödet alltid gå i riktning

mot det stora slutmålet skall det lyckas att bryta bojorna och leda till ett samhälleligt tillstånd av frihet och social rättfärdighet för alla.

varöver beklagar han sig då? Trotsky är ivrig anhängare av den egocentriska demokratin: allt för honom, intet för andra. Nu har Stalin accepterat denna formel. Man kan alltså än en gång säga: Varför beklagar han sig?

Trotsky tillhör den klass människor, som aldrig lära något och som alltid vilja synas över allt och alla: en inställning som blott uppblåsthet kan framskapa. Nu, då makten glidit honom ur händerna, förtalar han dem vars medbrottsling och ofta ledare han fordom var, blott för att åter komma till makten. Trotsky förr och Trotsky i framtiden äro likadana. Det har alltså inte ändrats någonting annat än att Leo Trotsky fått en ny adress och måste flytta till Bosporens romantiska stränder.

Men det tillkommer något annat:

Några månader efter triumviratets Lenin—Trotsky—Dzerzhinski krigsförklaring mot de anarkosyndikalistiska tendenserna försökte bolsjevikerna vid R. G. I:s kongress, där dessa tendenser rätt starkt voro företrädda, att trola bort de revolutionära syndikalisterna. Och de häktades i Ryssland och lurades — till en tid — i utlandet. Lyckligtvis läto blott några mindre betydande spanjorer och italienare locka sig. Kamraterna i andra länder hade redan förutsett vilket utseende R. G. I. skulle få sedan den blivit den kommunistiska internationalens sophög med pajasen Losovsky som överste gatsopare.

Den revolutionära syndikalistiska rörelsen har åter tagit sig. Den bolsjevikiska syndikalismen, till vilken Rosmer och Monatte,

uthålliga Trotskyister än i dag, Vecchi (italiensk syndikalist, numera fascist) och en hel del andra anslöto sig, kunde ej komma i förtroende hos dem som satte lika liten tillit till Trotsky, som till någon annan diktator. Den syndikalistiska rörelsen har alltid energiskt avvisat varje regerings ingripande och alltid aktat sig för de fällor de auktoritära syndikalisterna — Trotskys lärljungar — utställt. Efter tvenne förberedande sammankomster bildades den *Internationella Arbetar-Associationen*, vilken står fri från varje politiskt sidosträvande, varje regeringshjälp och från allt tryck från utomstående.

Trotsky och konsorter ha dödat anarkosyndikalismen i Ryssland och bringat den på avvägar i andra länder. Nu då Trotsky läser andra tidningar än sina egna och kommer i beröring med andra människor än stanilister och trotskyister kan han övertyga sig om att han ingalunda undertryckt den eller lett den på avvägar, han måste i motsats fastslå att den revolutionära syndikalistiska rörelsen fortfarande utbreder sig medan den internationella bolsjevismen — Stanilism, Leninism, Trotskyism — mer och mer faller sönder.

Och vem vet om även i Rysland den dag är långt avlägsen då en anarkosyndikalistisk rörelse, en över hela landet nående federalistisk och antistatlig arbetareorganisation, kan uppstå och genom sin anslutning till I. A. A. åter kanske kan gottgöra de förbrytelser, som begåtts mot den i kommunismens namn.

Lohr: Revolution.

Klasskamp eller arbetsfred?

Av Albert Jensen.

INDUSTRIEN GENERAS GENOM DEN leviga arbetsoron, säger man. Det är nödvändigt för industriens trivsel, att den kan arbeta i fred och ro. Varje arbetstvist och arbetsnedläggelse kullkastar gjorda beräkningar och kalkyler. Industrien måste ha fasta förhållanden, bestämda arbetspriser och omkostnader att räkna med.

Vad innebär arbetsro?

En *absolut* arbetsro innebär frånvaro av varje slags aktion, varje strejk, blockad, bojkott, obstruktion etc. från arbetarnas sida.

Arbetarna måste då fråga sig: ligger det i vårt intresse att hjälpa till med att skapa en sådan arbetsro?

En absolut arbetsro skulle innebära ett fullkomligt avskrivande av klasskampen, och det kan icke ligga i arbetareklassens intresse att nedlägga klasskampen.

Det samhälle i vilket vi leva, är kapitalistiskt. Det är ett utpräglat klassamhälle. Det består å ena sidan av de egendomsbesittande och å andra sidan av de egendomslösa. De egendomsbesittande, som äro ett mindretal, förfoga över naturrikedomar och produktionsmedel, över den samhällliga rikedom; de egendomslösa förfoga i stort sett över intet annat än sin arbetskraft, som de måste sälja till de rika för att kunna leva.

Den egendomslösa klassen är på detta sätt överlämnad åt den egendomsbesittandes godtycke och utplundring. De rikedomar, de egendomslösa frambringa med sitt arbete, tillfalla till största delen de egendomsbesittande, arbetsköparna, borgarklassen. Själv erhåller den egendomslösa men värdeskapande klassen endast en bråkdel av de rikedomar den framskapar. Den hemfaller ofta åt arbetslöshet. Den lever under en ständig otrygghet för morgondagen. Den är dömd att leva ur hand i mun under torftiga och icke människovärdiga förhål-

landen. Den härjas av sjukdomar i långt högre grad än överklassen på grund av osunda arbetsförhållanden, dålig näring, för lång arbetstid etc. Dess livslängd är därför också kortare än överklassens. Samhället stjäl en del av arbetaren liv. Man skulle också kunna säga, att det långsamt mördar underklassens män och kvinnor. Och likväl är den egendomslösa arbetaremassans arbetskraft den levande källan till den sociala rikedom.

På arbetsmarknadens område representeras de båda klasserna av arbetsköpare och arbetare. Arbetsköparen strävar ständigt efter att pressa ned arbetslönen och därmed arbetarens levnadsstandard till det minsta möjliga. Arbetaren strävar efter att få det mesta möjliga för sin arbetskraft. Ja, han

A. Federmann: Sorg.

eftersträvar dessutom att helt avskaffa kapitalismen och löneslaveriet genom en social revolution. Detta motsatt intresse avspeglar sig i klasskampen. Så länge det nuvarande samhället består, så länge det består ett samhälle med klasser, så länge kommer klasskampen att existera. Klasskampen i och för sig är därför ingen produkt av våra önsknings; den är en naturlig och ofrånkomlig produkt av den ekonomiska och sociala olikheten och orättfärdigheten.

Klasskampen i och för sig är naturligtvis ingenting gott. Det är intet idealtillstånd, att mänskligheten uppdelas i tvenne hälften, som ömsesidigt bekämpa varandra på kniven. Vad man måste eftersträva är därför ytterst klasskrigets avskaffande. Men klasskampen kan icke avskaffas utan genom klassernas avskaffande. Och klasserna kunna icke avskaffas utan genom upphävande av den ekonomiska och sociala olikhet, i vilken klassväsendet bottnar. Det vill säga att man måste helt omdana samhället från grunden. Det *kapitalistiska* samhället med dess egendomsmonopol och löneslaveri måste bort och lämna plats för ett *socialistiskt* samhälle med jämlikhet och samhörighet. Allas kamp emot alla måste ersättas med allas inbördes hjälp.

Det är detta som ytterst äsyftas med den organiserade klasskampen, som är genomsyrd av socialistiska idéer.

Klasskampen har funnits så länge det funnits klasser. Men denna klasskamp har först med den moderna arbetarerörelsen fått en högre mening. Arbetareklassens moderna kamp är icke längre ett redlöst drivande för vind och våg på samhällets upprörda hav, den är en målmedveten hopsummering av den mänskliga viljekraft, som finns hos underklassen, och dessa fasta inriktande mot ett bestämt mål: kapitalismens avskaffande och uppbyggandet av ett socialistiskt samhälle.

Men med denna klasskampens målmedvetna hopsummering och inriktning har också striden mellan under- och överklass blivit både häftigare och brutalare. Överklassen mobiliserar alla krafter för att förhindra

arbetareklassen att förverkliga sina strävanden.

Arbetareklassen befinner sig således i krig med borgardömet om upprätthållandet eller tillintet görandet av den kapitalistiska samhällsordningen. Detta krig kan icke avslutas med en kompromiss på halva vägen. Man kan icke avskaffa kapitalismen bara till hälften. Kampen måste föras till sitt logiska slut: till det slutgiltiga avskaffandet av profitsystemet och löneslaveriet.

Men vägen dit är lång, och den tages icke i ett steg. Vägen dit är stensatt med strider, med arbetskonflikter, med oro. Varje liten strid som arbetarna föra för sina intressen är ett litet steg mot målet. Alla dessa tusenden och tusenden småstrider, rinna slutligen ut i samhällsomvälvningens stora strömfåra.

Varje förkortning av arbetstiden, varje förbättring av arbetsförhållandena, varje liten inskränkning i den kapitalistiske företagarens absolutistiska herravälde på arbetsplatsen och varje utvidgning av arbetarnas medbestämmanderätt på produktionsprocessen, på driftsledningen, är ett tuffjä mot det slutliga målet, men fjät som vart och ett oundgängligen kostar strid.

Men då arbetstidsförkortningen, förbättrandet av arbetsvillkoren, brytandet av arbetarköparens envælde och utvidgandet av arbetarnas medbestämmanderätt äro förutsättningar för arbetarnas seger, äro historiska nödvändigheter, så följer därav, att de strider och den oro på arbetsmarknaden, genom vilken dessa förändringar allenast kunna framtvingas, också bli historiska nödvändigheter.

Därav följer också i sin ordning att varje hinder som reses emot denna utveckling blir ett hinder för socialismens förverkligande, ett hinder som förhalar och utsätter tiden för den slutliga segern. Att vara med och "befrämja arbetsfreden" kan därför icke vara arbetarerörelsens uppgift, men väl att intensifiera klasskampen, att öka oron, för vilken det kapitalistiska samhället är så känsligt. Strid och icke fred måste vara arbetareklassens lösen.